

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET LAPJA

ALAPÍTVÁ:
1862-BEN

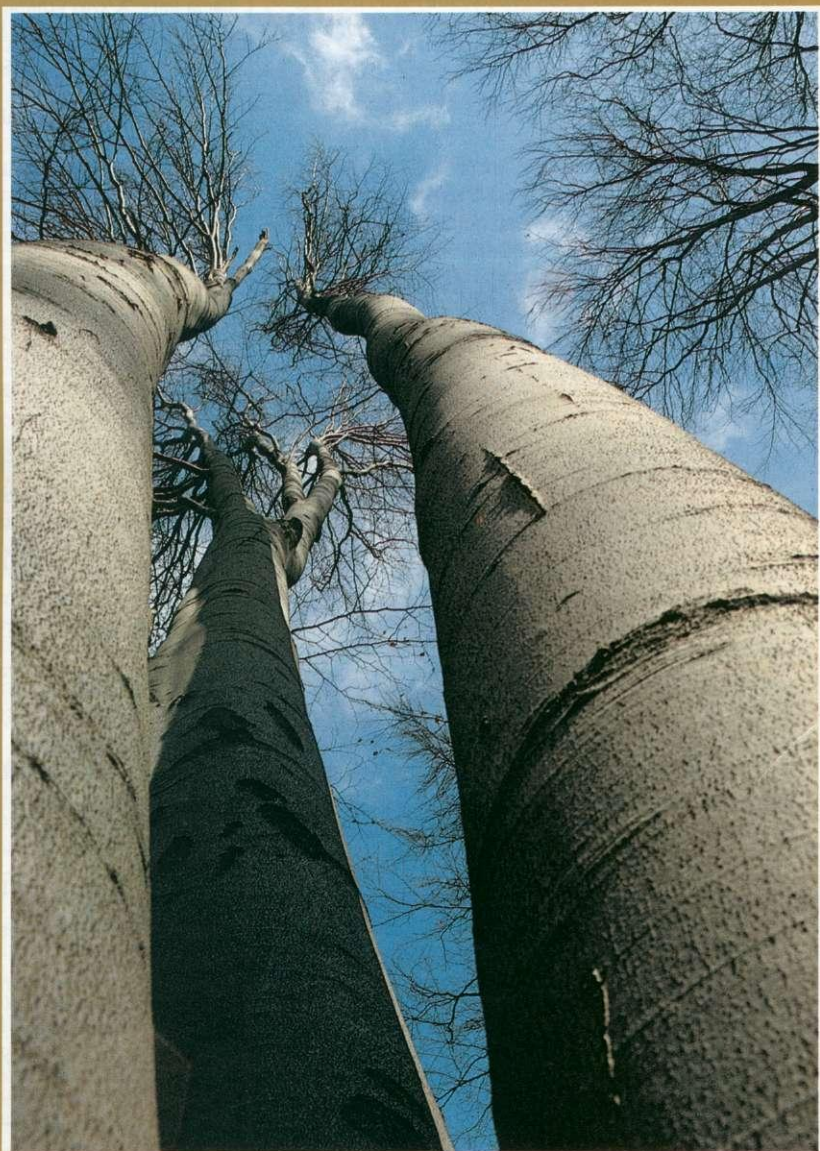

Főszerkesztő:
PÁPAI GÁBOR

1995.
MÁRCIUS

CXXX. évfolyam

Erdészeti Lapok
Az Országos Erdészeti Egyesület
folyóirata
CXXX. évfolyam 3. szám
(március)
HU ISSN 1215-0398

A Szerkesztőbizottság tagjai: Apatóczy István, dr. Balázs István, dr. Bartha Dénes, Gencsi Zoltán, dr. Göbölös Antal, Kertész József, Kovács Gábor, Mizik András, Pintér Ottó, Pápai Gábor (a bizottság elnöke), Sántha Antal, Steiner József, dr. Szendrői László, dr. Szikra Dezső, dr. Szodfridt István, Varga Béla.

FŐSZERKESZTŐ: PÁPAI GÁBOR

TERVEZŐSZERKESZTŐ: SÁGI MARGIT

Kiadó: Országos Erdészeti Egyesület
 1027 Budapest, Fő u. 68.

Felelős kiadó: dr. Szikra Dezső

Szerkesztőség: 1027 Budapest,
 Fő u. 68.

Telefon: 201-7737

Nyomdai munkák: Csathó és Társa Nyomdaipari Kft. Eger

Felelős vezető: Csathó Emil

A kézirat lezárva: 1995. február 28.

Terjeszti: a Magyar Posta. Előfizethető bármely hírlapkézbesítő postahivatalnál, a hírlapkézbesítőknél, a posta hírlapüzleteiben és a Hírlapelőfizetési és Lapellátási Irodánál (HELIR), Budapest, XIII., Lehel u. 10/a. – 1900 – közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással, a HELIR 215-96162 pénzforgalmi jelzőszámra. Egyes szám ára az előfizetőknek: 100 Ft. Megjelenik havonta.

Külföldön terjeszti a Kultúra Könyv- és Hírlap Külkereskedelmi Vállalat, 1389 Budapest, Pf.: 149.

A címlapon: Perspektíva

Fotó: *Pápai G.*

СОДЕРЖАНИЕ

Б. Том: Результаты опытов по селекции и выращиванию тополей в Тисзентуле 70
 E. Iábnai: Оценка производительности новых сортов тополей 73

TARTALOM

ERDÉSZETI POLITIKA

Jérôme René: Magánerdők az Európai Unióban 65

ERDÉSZETI KUTATÁS

Bán István: Vágásérettség és vágáskorvizsgálat 67
 Dr. Kolonits József: „Fagyszárazság? Hőszárazság?” – Erdő-(fafaj-) pusztulás 68

Dr. Tóth Béla: A tisztántúli nyárfanemesítési és nyárfatermesztési kutatások eredményei (II. rész) 70

Csiha Imre: A sziki erdőtelepítések és fásítások környezetvédelmi, gazdasági jelentősége... 72

Gabnai Ernő: Új nyárfajták fatermő képességének összehasonlító vizsgálata 73

Dr. Kapusi Imre: A többcélú akáctermesztés biológiai alapjainak fejlesztése 74

Dr. Pálos László: Erdőértékelési variációk a gyakorlatban 75

ERDŐVÉDELEM

Dr. Lengyel László: A Lymantria dispar elleni védekezés lehetőségei 77

Dr. Lengyel László – Lyscsinszy István: Gyomszabályozás lehetősége erdészeti kultúrákban 77

Dr. Csóka György – dr. Traser György: Hasznos károsítók 80

TERMÉSZETVÉDELEM

Matus Jakubis: Aktuális drótkötegelésű kő EKO-BLOCK építőelemek az erdészetben 82

ERDŐKERÜLŐBEN

Pápai Gábor: II. János Pál pápa Vítus Géza erdőmérnököt felvette a Szt. Szilveszter lovagrend tagjai sorába 85

Rónai Ferenc: Szakképzési célok a Roth Gyula Erdészeti és Faipari Szakközépiskola gyakorlati oktatásában 86

Andrési Pál: A természet kalendáriuma (Március – tavaszelő) 88

KÖNYVISMERTETÉS **90**

EGYESÜLETI HÍREK **92**

CONTENTS

Tóth, B.: Results of studies on breeding and cultivation of poplars at Tiszantul 70

Gabnai, E.: Evaluation of yield of new poplar cultivars 73

INHALT

Dr. Tóth, B.: Forschungsergebnisse der Pappelzüchtungen östlich dem Tisza-Flusse 70

Gabnai, E.: Ertragsuntersuchungen an neuen Pappelsorten 73

Magánerdők az Európai Unióban

Belgium erdeje a 22%-os erdőszültség ellenére is csupán 620 ezer hektáryi, fele lombos, fele fenyves, 55%-ban magánkézben van. Az országnak nincs egységes erdőpolitikája, ez régiók szerint változó. Kedvezőtlenül terheli az örökösödési illeték, ami az erdőbirtokok elaprózódásához és a birtokosok elkedvetlenítéséhez vezet. Az Európa Közösség támogatja azokat a mezőgazdasági üzemeket, amelyek területük 20%-át mentesítik a mezőgazdasági termelés alól. Régióként változóan 8–20 ezer belga frankot kapnak hektáronként és évenként öt évig.

Németország 30%-nyi erdőszültséggel összesen 10,8 millió hektár erdőn gazdálkodik. Ennek 40%-a magánerdő. A magánerdő 1%-a 1 ha alatti, 51%-a 1–50 ha-os, 12%-a 50–200 ha-os, 13%-a 200–1000 ha-os, 24%-a pedig 1000 ha-on felüli erdőbirtok. Az erdőtörvény Németországban erősen védi a lakosság erdővel szembeni igényeinek kielégítését. Ez és a faárak csökkenése erősen hat az erdőgazdaságok gazdasági eredményeire és tájankénti, valamint birtokkategóriánként változó központi támogatást tesz szükségessé. A támogatás szükséges mértékének meghatározhatósága végett a tartományok az erdőbirtokok jelentős részére kiterjedő teszt-rendszeri működtetnek. A közvetlen támogatáson felül jelentős a közvetett is: tájkezelési, tanácsadó tevékenységgel és társulások létrehozásával.

Franciaországnak van Nyugat-Európában a legtöbb erdeje, több mint 15 millió ha. A 13,4 millió ha gazdasági erdőnek 73,4%-a van magánkézben. A magánerdő-birtokosok száma 3,6 millió, ebből egymilliónak van 1 ha-nál több erdeje. A magánerdő-birtokosok csupán 7,6%-ának van több mint 25 ha-ja és az erdőterület 60%-a 10 ha feletti birtok. A birtokosok 80%-a erdejével egyező közigazgatási egységen lakik, 73%-a 5000 főnél kisebb lakosságú községben. Az ötvenes évek óta regionálisan szervezettek.

Az „erdőbirtokosok nemzeti szövetsége” képviseli az egész birtokosságot, valamint a „regionális nemzeti központok”-at. A regionális központok feladata társulások létrehozatala a gazdálkodás és a termékértékesítés támogatására, belterjes erdőművelés elterjesztése, termelési irányelvek kidolgozása, erdőgazdálkodási üzemtervek jóváhagyása. A központ tagja a régió mezőgazdasági kamarájának elnöke, igazgatója műszaki és igazgatási beosztottakkal rendelkezik, benne az államot a kerületi kapitány képviseli, működését 50%-os adó-visszatérítéssel finanszírozzák.

Társulásokat a polgári törvénykönyv alapján különböző célból hozhatnak létre, szabadon vagy törvényes kényszerrel. Ha például nagyobb kiterjedésű erdőtelepítésről van szó, a hatóság erre egyeseket kötelezhet is. A társulások a mezőgazdasági szövetkezetek mintájára szerveződnek.

A magánerdő-gazdálkodás támogatását szolgálja az adómérséklés, a „nemzeti erdőalap” és az egyéb megsegítés. A magánosok tartamosságra való törekvését megfelelő adózás

ösztönzi. Felújításhoz fafajonként változó adómérséklés 10–30 évre, földadó-mentesítés a fatermés növelésére 30 éven át, természetvédelmi katasztrófák esetén a birtokos még jövedelemadójának elengedését is kérheti. Hosszú távú beruházásokhoz még a vagyonadó mérséklése is szóba jöhet. A nemzeti erdőalapot az értékesített fa és faalapú termékek árából képzett járulékból hozzák létre. Ebből a költségvetés 20–50%-áig terjedő szubvenció vagy annak 100%-os összegű, 2,5%-os kamatozású, 20 éves kölcsön adható. Az egyéb megsegítés különféle szolgáltatásokból áll.

Ez a széles körű állami támogatás dinamikus fejlesztette a francia magánerdő-gazdálkodást. Lehetővé tette az erdőterület jelentős kiterjesztését. Az így keletkezett erdők nagy ökológiai gazdaságúak, s már nemcsak a fatermesztést szolgálják, hanem a Föld egyensúlyát is.

Olaszország erdészeti viszonyai meglehetősen zavarosak. Nemzeti erdőleltáruk 8,3 millió ha erdőt tart nyilván (28,6%), 68%-ot magántulajdonban, kerekén 800 ezer birtokossal (5 ha/fő). Ezek nagyrészt felhagyott területek, fatermesztési jelentőségük csekély, jövedelmet a szelidgesztvények és a síkságok nyárasain kívül nem hoznak. A magánerdők újraélesztése egyedül pénzügyi támogatással nem megoldható, alapvető szervezési, jogászai intézkedések is szükségesek.

Ausztria Európa legerdőszültebb országa (46%). Erdőgazdálkodása – bár a nemzeti össztermékből csak 1%-nyit részesedik – a faiparral együtt a lakosság nagy részének nyújt életlehetőséget. Az erdők legnagyobb része kisbirtok. A 210 ezerből 140 ezeré 5 ha alatti és ennek a kétharmada melléküzemág. Az erdő hármas funkciójának teljesítésére szigorú erdőtörvény kötelez. A 0,5 ha alatti területen még a szálalás is hatósági engedélyhez kötött. Erdészt kell alkalmazni már 500 ha felett és felsőfokú képzettségű szakembert 1800 ha-on túl. A fatermelés gazdasági eredményei egyre jobban romlanak, így az erdő tájalkító és környezetvédelmi létfontosságú jelentőségére való tekintettel központi támogatásra szorul. Nemzetközi összehasonlításban ez Ausztriában még rendkívül csekélynek mutatkozik. A krízis elhárítására kísérelt intézkedések:

- fafelhasználás általános ösztönzése,
- erdő és fa társadalmi elismertségének fokozása,
- az erdő egyéb szolgáltatásának megfizettetése,
- erdőgazdasági társulások létrehozása,
- társas faeladások,
- ki- és továbbképzés fokozása,
- ökológiai érdekeltégű adóforma,
- jövedelemforrások fejlesztése,
- költségszökkentés a biológiai automatizmus jobb kihasználásával,
- a közösség érdekében teljesített szolgáltatások nagyobb mérvű támogatása.

Portugáliának 3,2 millió ha erdeje van (34%) és 5,3 millió ha a mezőgazdaságitag nem hasznosítható terület, ami erdőfőésre rendelkezésre áll. Az erdő 83%-ban magántulajdon, amiből 71% 4 ha-nál kisebb és csak 1%-a 100 ha feletti. Üzemtervük nincs, de a kitermelést vágásérettség tekintetében hatóságilag ellenőrzik, különösen a nagy fontosságú paratölgyesekben.

A jelentős erdőfőtési lehetőség új erdőtervény készítését teszi szükségessé. Ezt különösen a természetvédelemmel való egyeztetés kívánja, hogy elejét vegye helytelen faültetéseknek, főleg a gyorsan növő fajok túlzott telepítésének. A magánbirtokosokat ebben a században az állam erőteljesen támogatja az erdők fenntartásában és telepítésében. Legjelentősebb ebben a tekintetben az EU-val kitárgyalt és 1986-ban indult „erdőprogram”. Új ebben, hogy a tervezés és végrehajtás teljes felelősségét a terület tulajdonosára hárítja és a beruházást 30-100% szubvencióval támogatja. A program eddigi (1993) eredményei: 102 ezer ha ültetett erdő, 189 ezer ha erdőszerkezet-átalakítás, 9 ezer km erdei út és kerek egymillió tűzföldelmi építmény.

Újabb program indult 1991-ben az EU-nak a mezőgazdaság hatékonysága növelésére irányuló intézkedéseire támaszkodva. Ennek keretében mezőgazdasági területeket 60-80%-os szaporítóanyag- és infrastruktúra-támogatással, valamint éves prémiummal alakítanak át erdővé.

Spanyolország erdészete még mindig a másfél évezrede megszünt római birodalom romjain, az autonóm tartományok, sőt községek útvesztőiben tévelyeg. Minden reménylik egy régóta várt erdőtervényben van. A közlés az erdőterületre nézve csupán annyi, hogy ennek fele lehet magánbirtok.

Svédország erdőterülete 24 millió ha, ennek fele kerekén 400 ezer magános tulajdona. Ezek 56%-ának 25 ha-nál kevesebb, 34%-ának 25-100, 10%-ának 100 ha-nál nagyobb az erdeje. A birtokosok negyede távolabb lakik az erdejétől. Különböző célú erdészeti társulások összesen 87 ezer magánerdő-birtokost fognak össze.

NYÁRFATERMELÉSÜNK az 1990. évi adatok szerint Európában 1,3 millió m³-rel Franciaország 3,4 millió m³-e után a második helyen áll. Ezt követi Olaszország 1,6, a volt Jugoszlávia 1,3, Románia 0,54, Spanyolország 0,4, Belgium 0,38, Németország 0,3, Bulgária 0,25, Hollandia 0,2, majd végül Nagy-Britannia 0,004 és Svájc 0,001 millió m³-rel.

(r.f.f. 1994. 6. Ref.: Jérôme R.)

Svédország az északi erdők nagyhatalma. Az erdőben való gazdálkodás kezdetei a középkor végéig nyúlnak vissza. A XIX. század közepéig főleg energiaellátást szolgált, ekkor az acélipar kifejlődésével megindult a fafeldolgozás, és a fűrészipar nyersanyag-szükségletének ellátására kellett átállnia. A XX. század kezdetétől törvény kötelez a kitermelt állományok felújítására, 1923-ban megtiltja a fiatal állományok kitermelését a fűrészipar megfelelő anyagellátásának érdekében. Az élőfakészletet 1923-ban 1720 millió m³-nek becsülték, ez ma 2600 millió a közlés szerint. A faipar védelmére ezért az 1983. évi törvény már a kitermelés alsó határát szabta meg és bevezette az üzemtervezést. A fatermelés mellett azonban az újabb felismerések egyre szigorodó természetvédelmi előírásokat tettek szükségessé. Az első 1975-ből származik, szigorította ezt az 1980. évi törvény, s végül a fatermeléssel azonos jelentőségűvé tette az új, 1994. január 1-jén életbe léptetett. Ez a törvény egészen új utakon jár. A birtokosnak nagyobb szabadságot ad az erdő használatában, de nagyon szigorú természetvédelmi megköveteléseket is tesz az erdő fenntartása érdekében. Teljesen rábízta, hogy miként gazdálkodik, készít-e üzemtervet, de megköveteli a biztonságos felújítást, a természet és a környezet védelmét.

Az Európai Erdészeti Ügynökség közlése alapján (AFZ 1994. 22.) összeállította Jérôme René

Bemutatjuk az Elnökség tagjait

DR. ANDA ISTVÁN, az Ellenőrző Bizottság elnöke

Erdészcsaládból származom, erdőmérnök és közgazdász végzettségem van.

1967-től erdőművelési, fafeldolgozó, szállítási és szervezési előadóként, majd igazgatóhelyettesként dolgoztam. Jelenleg vezérigazgatóként dolgozom.

Az egyesületnek 1965 óta vagyok tagja. 1973 óta csoporttitkári, később szakosztályi titkári feladatokat láttam el. 1973-tól folyamatosan választmányi tagként, majd 1988-tól az ellenőrzési bizottság elnökeként tevékenykedem.

Beosztásomban az egyesület alapszabályok szerinti működését kívánom segíteni. Támogatom az ésszerű és takarékos költséggazdálkodást. Azon dolgozom, hogy egyesületünk tevékenységében az 1945 előtti törekvésekhez és a mai nyugat-európai erdészeti egyesületek gyakorlatához közelítsen. Fontosnak tartom, hogy az egyesület az erdészettel foglalkozó szakszemélyzet és az erdőtulajdonosok közös szervezete legyen. Teremtsem lehetőséget, hogy e két réteg közösen határozza meg kívánatos erdészeti-politikai törekvéseit, és jelölje

meg ezen törekvések érvényesítésének útjait. Szeretném és dolgozom is érte, hogy egyesületünk a sokféle vélemény megjelenésének és a tisztázó viták fóruma legyen.

BÁN ISTVÁN

Vágásérettségi és vágáskorvizsgálat (1981–1993)

Az erdőterv (üzemterv) készítésének egyik leglényesebb, az erdőgazdálkodás alapvetően meghatározó feladata a vágásérettségi kor tervezése.

1982-ben az új erdőtervezési útmutató kidolgozásakor, valamint az élfakészlet-gazdálkodás ágazati optimalizálási feladat végrehajtásakor az Erdőrendezési Szolgálat elvégezte az alkalmazott vágásérettségi korok vizsgálatát (Bán I., 1984), amelynek eredménye akkor megjelent.

Az 1981-re vonatkozó elemzések eredménye alapján nyilvánvalóvá vált, hogy meg kell vizsgálni egy hosszabb időszak erdőtervezési gyakorlatában tervezett vágásérettségi korok viszonyait. Az erdőérték szemlélet alapján a tervezésben az *egészségi állapot* és a *rendeltetés függvényében kell az optimálisnak tartott ERTI modellhez képest tervezni a vágásérettségi korokat*. Ez a szemlélet az elmúlt néhány évben gyakorlati tapasztalatunk alapján már részben érvényesült, azórt vizsgálat tárgyává tettük, hogy 1981-hez képest miként változtak a vágásérettségi korok. Az 1987-ben megállapított üzemtervi vágásérettségi korokat Szabó Péter számította ki és bocsátotta rendelkezésünkre (Szabó P., 1989); országos összesen átlag és fatermési osztályonkénti megbontásban főfafajonként. Az 1993-ban üzemtervezett erdőrésztletek területtel súlyozott átlagos vágásérettségi korát országos összesen átlag és termőhelyosztályonkénti átlag bontásban főfafajonként Solti Györggyel számítottuk ki. Ezek ismeretében állítottuk össze az 1981., 1987., 1993. évi munkaadathalmazt. A vágásérettségi korok idősora jól mutatja a változást.

Összességében megállapítható, hogy a vágásérettségi korok változásának törvényszerűsége fajaj- és termőhelyfüggő. Az értékes keménylomb-fajfajaink vágásérettségi kora 1993-ra többnyire emelkedett. A vágásérettségi korok jó termőhelyen a kocsányos tölgy, kocsánytalan tölgy, bükk, akác, hazai nyár, erdeifenyő, lucfenyő esetében kisebbek a modell vágásérettségi kornál, rossz termőhelyen minden vizsgált fajaj vágásérettségi kora nagyobb a modell vágásérettségi kornál.

Az üzemtervekben, illetve utódjaiban az erdőtervekben megadott vágásérettségi korok vizsgálata után felmerül, hogy a tervezetthez képest a gyakorlatban mikor vágják ki az erdőt, azaz mekkora a vágáskor. Az erdőfelügyelők által kitöltött F-lapok, amelyek a fahasználatok műszaki átvételének jegyzőkönyvei, rögzítik a ki-termelés legfontosabb jellemzőit. Sajnos a fajajok korát nem tartalmazza, ezért csak számítástechnikai úton, az erdőrésztletek azonosítói segítségével, az erdőadattárból lehet a szükséges állapotjellemzők hozzárendelni. Az 1987-es vágáskor-adatokat Szabó Péter dolgozta fel (Szabó P., 1989).

Az 1993-as vágáskorok vizsgálatát Solti Györggyel végeztük el. Az azonosítók segítségével az erdőadattárból a véghasználattal elsősorban meghatározó főfafajnak számító első fajajhoz a kor, a fa-

termési osztály és a főfafaj területe; az F-lapos adatállományból az erdőrésztlet területe, a használat ténye, módja és a véghasználattal érintett terület lett egymáshoz rendelve. Az erdőrésztlet egészének sorsát meghatározó döntési tényező miatt célszerű a főfafajt vizsgálni és egy későbbi feladat lehet valamennyi fajaj vágáskorának elemzése. A vágásérettségi kor és a vágáskor véghasználati viszonyának elemzése céljából a fokozatos felújítások bontó- és végvágását, valamint a tarvágást vizsgáltuk.

Az előzőekben már vizsgált vágásérettségi kor- és vágáskorhalmaz vonatkozási egységei miatt az eddig alkalmazott fajaj – fatermési osztály – országos összesen kategóriákra vonatkozó 1993. évi területtel súlyozott vágáskorok előállítását és elemzését indokolt. Többféle területtel lehet súlyozni, így az erdőadattári főfafaj területével, az erdőrésztlet területével, vagy az erdőadattári főfafaj területének mint egyik tagnak és az F-lapos használatlaltal érintett területnek az erdőrésztlet terület hányadosával mint másik tagnak tett szorzatával. A különböző módon számított középértékek bár kis mértékben eltérnek egymástól, de törvényszerűségük hasonló. Az előző adatokat úgy rendeztük, hogy fajaj, fatermési osztály, összesen bontásban a modell vágásérettségi korok, az 1981., 1987., 1993. évi tervezett vágásérettségi korok és a vágáskorok 1987., 1993. évi adatai közötti relációk könnyen felismerhetőek legyenek, amelyek az alábbiakban összegezhetők.

A kocsányos tölgy, kocsánytalan tölgy, bükk, cser és hazai nyár fajajoknál a jó termőhelyeken jelentősen alacsonyabbak a vágáskorok a modell- és a tervezett vágásérettségi koroknál. A vizsgált fenyőfajajok vágáskorai lényegesen alacsonyabbak a modell- és a tervezett vágásérettségi koroknál. A vizsgált lombos fajajok közül a kocsányos tölgy, cser, bükk, gyertyán, akác, nyár fajajok vágáskorai a gyengébb fatermési osztályokban nagyobbak a modell vágásérettségi korainál. A vizsgált időszakban 1987-től 1993-ra kocsányos tölgy, kocsánytalan tölgy, bükk, akác, nemes nyár fajajoknál a vágáskor növekedett, ugyanakkor a hazai nyár, erdeifenyő, feketefenyő, lucfenyő fajajoknál a vágáskorok csökkentek.

Látható, hogy a lombos fajajok nagy részénél 1987-től 1993-ra a vágáskor emelésének tendenciája megindult, a hazai nyárnál és a fenyőnél sajnos nem, sőt ezeknél a vágáskorok csökkenése tapasztalható.

Bár elméletileg kívánatos a jó termőhelyen álló és egészséges lombfajajok és fenyők vágáskorait a modell vágásérettségi korhoz közelíteni, tekintetbe kell venni azt is, hogy a vágáskort befolyásoló tényezők rendkívül sokrétűek. Ezért vizsgálatunkat célszerű ki-terjeszteni a tervezett vágásérettségi kor előtt véghasznált erdőrésztletekre annak megállapítása miatt, hogy milyen körülmények vezetnek a tervezett vágásérettségi kornál alacsonyabb vágáskorok kialakulásához. Ezen ismeretek birtokában lehetőség nyílik a vágásérettségi korok tervezési mechanizmusának finomítására is.

PÁPAI GÁBOR, a Szerkesztőbizottság elnöke

1959-ben kerültem gyakornokként a Pilis erdőségébe, ahonnan utam a szerkesztési erdőszeti technikumba vezetett. Mint előfelvetélem, segéd munkásként egy évig fűrészáru-osztályvezetőt végeztem. Friss diplomásként Abádszalók, majd Aszód környékén erdőfőnök lettem, mintegy ötszáz hektárral gyarapítva erdőfőnökségünket. A szaporítóanyaggyártással kapcsolatos országos hatósági munkám során az MMI-nél sok-sok tapasztalatot, tanulságot és ismeretséget szereztem. Ezután a kereskedelem-ben eltöltött két év nem volt igazán ne-

kem való. 1991-től szerkesztem az Erdészeti Lapokat.

Vallom, hogy az Erdészeti Lapok az egyesület tagságának „parlamentje” kell, hogy legyen. A szakmai kisebbségi vélemények megnyilvánulásának is fóruma, a nyilvánosság erejével jobbító lehetőség.

Szeretném, ha a lap nem indulatokat gerjesztene, hanem tartalma olvasójának toleranciáját növelné, amely szükséges a gondolat másságának elfogadásához. Köszönöm a tagság bizalmát.

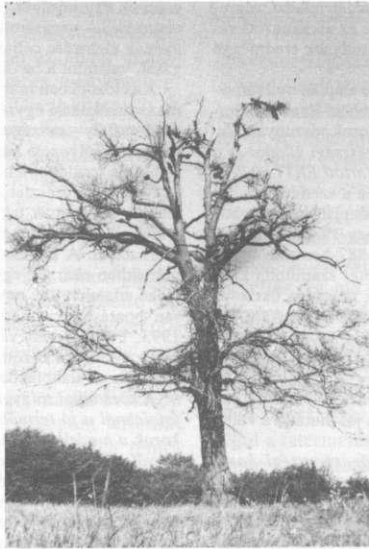

DR. KOLONITS JÓZSEF

„Fagyszárazság? Hőszárazság?” – Erdő-(fafaj-) pusztulás

Az egyes fafajok károsodásának vizsgálatakor összehasonlításként választottuk a túlombban lévő lucfenyő és duglászfenyő téli pusztulását a tölgyfélék nyári pusztulásával.

A korábbi években a téli időszakban nagymértékű hőmérsékleti ingadozásoknak kitett lucfenyves és duglászfenyves erdőrészekben (MEFAG – Borzagos) és karácsonyfa-telepeken (MEFAG – átkelői csemetekert) nagymértékű pusztulást tapasztaltunk. Megállapítható volt, hogy a fenti két fafajon vörösdésési tünetek alakultak ki, majd a fenyők elhaltak. Az első szimptomák a téli időszakban a hazai hőmérsékleti viszonyok között erős perzselési tüneteket mutattak. A tapasztalatok és a szakirodalom alapján végső következtetésként megállapítható, hogy az elhalást ún. fagyszárazság okozza. Összehasonlító megfigyelések igazolják, hogy a ki-egyenlített, -10, -20 °C-os téli viszonyok között ilyen típusú lucfenyő- és duglászfenyő-pusztulás nem következett be.

A kazincbarcikai (BEFAG) területeken 1978-ban a hirtelen változó nyári magas hőmérséklet mellett a tölgyeken a nyári időszakban levélhervadásos (gutaütésszerű) tünetek mutatkoztak. A tölgypusztulás a BEFAG területén levő góccokból indult ki. Először immenziós hatásra lehetett következtetni. Több egyetem és kutató foglalkozott a pusztulás okainak meghatározásával, amelyek egyértelműen azt igyekeztek bizonyítani, hogy a talaj elsavanyosodása, gombafertőzés [Cerratostromella sp., *Armillaria mellea* (Vahl.) Quél. stb.], illetve rovarkárosítás, szűfélék [*Scolytus intricatus* (RATZ.) stb.] okozzák a pusztulást.

Itt meg kell jegyeznünk, hogy ez utóbbiak diszpozíciók, azaz másodlagos károsítók. A vizsgálatok nagy összegű anyagi ráfordításokkal jártak, de egyértelműen nem bizonyították be a tölgykárosodás okait. A hazai tölgypusztulások ismert szimptomái bizonyíthatóan nem egyértelműen azonosak a németországi fenyők pusztulását kiváltó savas esők által okozott tünetekkel. A hazai tölgyerdők pusztulásának vizsgálatok a Németországból hozott magnézium-nyomelemek tartalmazó műtrágyák (Gyöngyössolymosi Erdészet), valamint a Felsőtárkányi Erdészet területén (Lökbérc) kiszórt 5 t/ha égetettmész-kezelések nem adtak szignifikáns eredményt. Megfigyeléseinket összefoglalva az összehasonlított területeken végzett vizsgálatok alapján a pusztulás egyértelműen nem igazolható kizárólag a savas esők által okozott károsításokkal.

1. Lucfenyőn és duglászfenyőn a hazánkban gyakori téli magasabb hőmérséklet (+10°C) és a hirtelen bekövetkező (-10°C) lehülés ún. fagyszárazságot vált ki. A fagyszárazság oka nem más, mint a túlévelben lévő fenyőknél a magasabb és

alacsonyabb hőmérséklet hatására beinduló téli transzspiráció megszakadása. Az így bekövetkező zavar megszakítja a gyökerek felől a lomb felé történő nedvkeringést, mely a fenyők pusztulását okozza. Ezt a jelenséget a hazai megfigyelések és a külföldi irodalom alapján *fagyszárazságnak* definiálhatjuk.

2. Egyes tölgyféléknél a nyári szélsőséges időjárás hasonló tüneteket válthat ki. A tölgy lombos állapotában a magas hőmérséklet a párologtatás megnövekedését eredményezi. Megfigyeléseink szerint a talajban lévő nedvesség ugyan elegendő lenne, de a hirtelen fellépő erős párologtatás következtében jelentkező többlet-vízszükségletet a gyökerektől a levelek felé irányuló nedvkeringés megfelelően utánpótolni nem tudja. Így bekövetkezik a levelek „gutaütésszerű” hervadása, majd egyes lombos fafajok hirtelen pusztulása. A szimptomák hasonlítanak a kajszi-barack nyári pusztulásához. Ezeket a tüneteket, függetlenül a talaj nedvesség-

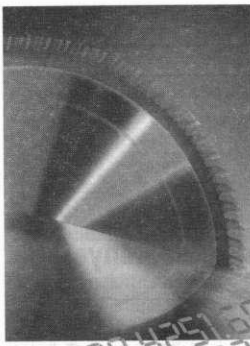
tartalmától, *hőszárazságnak* nevezhetjük.

Azért mertük összehasonlítani a lucfenyő és duglászfenyő túlévelében tapasztalható fagyszárazságot a nyáron lombos állapotban lévő egyes tölgyfélék hőszárazságot okozta pusztulásával, mert mindkét esetben a tünetek annyiban hasonlítanak, hogy a turgornyomás lényegesen csökken, illetve megszakad. Mindezeket a vizsgálati területeken végzett összehasonlító megfigyelésekkel lehet bizonyítani.

A károsodás csökkentése végett olyan fafajokat javasolunk felújításra, telepítésre, bizonyos elegyarányok kialakítására, amelyek ezeknek a károsodásoknak ellenállnak, mint pl. a vöröstölgy (*Quercus rubra*) és a csertölgy (*Quercus cerris*).

A fenyő és egyes lombos fafajok pusztulását véleményem szerint fiziológiai zavarok: a hirtelen bekövetkező szélsőséges hőmérsékleti-időjárásbeli tényezők válthatják ki. Természetesen nem tagadható egyéb, károsodást okozó abiotikus-biotikus tényezők hatása, valamint a korábbi évtizedekben nem tapasztalt méretű, ugyanazokat a tüneteket kiváltó ózonpajzs-védelem hiánya és a környezetszennyezés káros hatása sem. A fafajok pusztulását – véleményem szerint – túlságosan egyéni, szubjektív módon közelítették meg. Attól függően, hogy eddig milyen vizsgálatokkal foglalkoztak, a saját véleményükhöz igazították az erdőpusztulások okait. Egyetlen kutató sem engedheti meg magának, hogy e természeti katasztrófa okait a saját, szubjektív elméletéhez igazítsa.

Magyarországon az erdőpusztulást – minden vizsgálat nélkül egyetértésben – egy *kárláncolat* okozza. A legfontosabb feladat az első láncszem, vagy annak következő fokozatainak megtalálása.

Hannover 1995. május 24-30

Csúcsvásár a faiparban: csak itt találja meg együtt a „faiparos” az egész világ kínálatát

A LIGNA -t látni, lépéselőny! A faipar és erdőgazdaság világvására minden újdonságot illetően a premieret premierje. Az egész világot képviselő 1.300 kiállító bemutatja az aktuális technikát, trendeket és megoldásokat. A VDMA-IPARI-FÓRUM témája: CAD/CAM a legújabb vágási-

pont technikában. 1995-ben partnerszám a Kínai Népköztársaság, ezúttal Önnek is itt a szomszédban partnere! És első alkalommal együtt a LIGNA HANNOVER-rel: az interHOLZ Nemzetközi Faipari Vásár. Ne forgácsolja szét (az idejét), nézze meg egyben a „fás” világ élvonalát!

1995. május 24 — 30

A Faipari és Erdőgazdasági Gépek és Felszerelések Világvására

További felvilágosítást ad a Deutsche Messe AG magyarországi képviselője: HUNGEXPO TOURS – 'prentex Utazási Iroda és Vásárképviselet Vásárközpont, Albertirsai út 10. Levélcím: 1441 Budapest, Pf. 44. Telefon: (01) 2 63 60 55-57; Telefax: (01) 2 63 60 54

DEUTSCHE MESSE AG, HANNOVER /GERMANY

Az Erdészeti Tudományos Intézet által Püspökladányban rendezett tudományos emlékülésén megtartott előadások rövidített szövege (II. rész)

DR. TÓTH BÉLA

A tiszántúli nyárfanemesítési és nyárfatermesztési kutatások eredményei

Püspökladányi nyárfakutatásainkban több fázist különböztethetünk meg. Ezek során az adott helyzetet vizsgáló és értékelő munkától a kutatás viszonylag hamar eljutott oda, hogy eredményeivel nemcsak a Tiszántúlon, de egyre inkább országosan is a hazai nyárfatermesztés fejlesztésének egyik legfontosabb ösztönzőjévé, elősegítőjévé vált.

A kutatások az 1950-es évek közepétől a tiszántúli kötöttebb, részben szikes talajokon meglevő – már akkor is viszonylag jelentős kiterjedésű – nyárasok (erdők, erdősavok, fasorok) elemző vizsgálatára irányultak, különös tekintettel a nyárak és a termőhely kapcsolatára, valamint a növekedési viszonyokra. E kutatásokhoz ösztönzést adott az akkor kifejlődőben levő öntözőrendszerek fásítási lehetőségeinek feltárására irányuló, kormányhatározatban is megfogalmazott igény a Keleti-főcsatorna öntözőrendszer kapcsán. A vizsgálatok az akkor már köztermesztésben volt korai, óriás, kései és a fehér nyár termesztési lehetőségeinek, termőhelyi feltételeinek feltárását eredményezték. Különösen jelentősnek bizonyult az ún. rövid vágásforduló (helyesebben: rövid termesztési időtartamú) nyárasok megfogalmazása, e nyárfatermesztési forma termőhelyi és termesztéstechnológiai feltételeinek meghatározása. Ezzel lehetővé vált a nyárfatermesztés eredményes és jövedelmező kiterjesztése olyan termőhelyekre is, amelyek az addig kizárólagos 30-40 éves vágásérettségi szemléletben eredményes nyárfatermesztésre alkalmatlannak bizonyultak. Már magában az a kutatási eredmény is nagy lökést, természetési biztosságot adott az akkori nyárfatelepítési program realizálásához, és mindmáig egyik lényeges elem a magyarországi nyárfatermesztés sokszínűségében, természetesen az igények, lehetőségek folyamatos változásaihoz igazodó, korszerűsített formában.

Az 1960-as évek elejétől a Tiszántúli Kísérleti Állomás részesevé vált az ERTI nyárfatermesztési és termőhelykutatói osztálya (Babos Imre osztályvezető) által szervezett nyárfajta-összehasonlító országos kísérleti hálózatnak. Ezek a kísérletek magukban foglalták az akkor köztermesztésben volt, mintegy öt nyárfajtát, de megjelent bennük új elemként az 'I-214' olasz nyár is, amelynek sokoldalú termesztési vizsgálata – az egyre szaporodó üzemi telepítések mellett – mindenekelőtt ezekben az akkori fajta-összehasonlító kísérletekben folyt. Több más jelentős vizsgálati eredmény mellett fény derült az 'I-214' olasz nyárnak a termőhellyel kapcsolatos nagyfokú plaszticitására, és lehetővé vált az addig csak a teljesen kifogástalan, valóban optimális nyárfatermőhelyekre javasolt 'I-214' nyárnak szélesebb körű termesztése. A fajta-összehasonlító kísérletek másik igen fontos tanulsága az volt, hogy az ún. régi nyárfajták már nem alkalmasak a nyárfatermesztés jelentős hozambeli és minőségi fejlesztésére. Megemlítendő, hogy ugyanezen megállapításra jutottak – csaknem egy időben – Európa több más nyárfatermesztési kutatói is.

Ez a tanulság újabb nyárfaklonok vizsgálata felé terelte a kutatómunkánkat már az 1960-as évek vége felé. Erőteljes lökést adtak ehhez az ez idő tájt kezdődő, majd egyre inkább kiteljesedő intézményi és személyes nemzetközi kapcsolataink, amelyek lassanként Európa valamennyi jelentős nyárfakutatói helyét érintették. E kapcsolatok révén hozzájuthattunk mindazokhoz az újabb nyárfaklonokhoz, amelyek valahol már ígéretesnek mutatkoztak. E klónok magyarországi adaptációs vizsgálatait, valamint a külföldön kifejlesztett számos nyárfatermesztési technológiai elképzelés ellenőrző vizsgálatát, a leszárt tanulságok, a gyakorlat részére ki-

DR. MARJAI ZOLTÁNNÉ ügyvezető titkár

1988. október 2-től vagyok az OEE ügyvezető titkára. Ügyrendi feladataimon kívül – tekintettel arra, hogy a választott tisztségviselők feladataikat főfoglalkozásuk mellett társadalmi megbízatásként látják el – igyekeztem néhány, az Alapszabályban rögzített részfeladatot magamra vállalni.

Továbbiakban is célom, hogy amíg tehetem, szervezzem a külföldiek részére a magyarországi tanulmányutakat – hisz bebizonyosodott, hogy a magyar erdészet is képes példák sorával bizonyítani szakértelmét, hozzáértését – és ezt az erdőgazdasá-

got által szervezett helyszíni bemutatókon a külföldi szakemberek is elismerték. Fontos, hogy a következő években is nagyobb csoportok juthassanak el – önköltséges áron – tanulmányozni a jelenlegi átmeneti időszakban különösen fontos magán-erdőgazdálkodással kapcsolatos kérdéseket. A csoportos utazásnak azért is fontos szerepe van, mert a használható tapasztalatokon túl segíti egymás gondolatainak, véleményének megismerését – és viták után szakmánk érdekében szükséges egység kialakulását, és az egységes fellépés szükségességének felismerését.

Ugyancsak ennek érdekében szeretnék közvetlen és folyamatos kapcsolatot tartani a helyi csoportokkal és szakosztályokkal.

dolgozott számos ajánlás révén a Tiszántúli Kísérleti Állomás a magyarországi nyárfatermesztési kutatások egyik legfontosabb, nemzetközi elismerést is kiváltott intézményévé vált.

Ennek megfelelően 1970-től folyamatosan alakult ki az a kutatási-kísérleti rendszer, amelyet már mind a kitűzött célokat, mind a kutatási és kísérleti módszereket, mind pedig a vizsgált nyárfajklónokat tekintve modernnek tekinthetünk, és amelynek meghatározó szerepe volt jelenlegi nyárfajtaválasztékunk kialakulásában. Kétségtelen, hogy sok tekintetben külföldi minták, kísérleti módszerek szolgáltattak kiindulást. Ezeket azonban szinte már kezdettől fogva a magyarországi sajátos lehetőségeknek, kívánalmaknak megfelelően alakítottuk, és alig néhány év alatt összeállt az a kutatási-kísérleti metodika, amelyet immár kerekén két évtizede következetesen használunk; hozzáteszem: eredménnyel.

Nyárfa-nemesítési munkánk alapvetően szelekciós jellegű. Alapját a derecskei csemetekertben 1969-től folyamatosan fejlesztett nemesítői klóngyűjtemény képezi, kerekén 350 klónnal. Ezek túlnyomó része külföldi eredetű. A kiváló intézményi és személyes kapcsolatok révén nemegyszer hozzájuthattunk féltett, nagy kutatási értékű anyaghoz is. Természetesen megtalálhatók a magyarországi keresztezés nemesítés kiváló klónjai is. Minthogy a hazai keresztezés nemesítési lehetőségeit erősen korlátozza a megfelelő keresztezési alapanyag szűkös hozzáférhetősége, érthető, hogy a magyarországi nyárfa-nemesítői tevékenységben a külföldön előállított klónok összehasonlító, illetve adaptációs vizsgálata kiemelkedő szerepet játszik.

A nemesítői törzsgyűjtemény (klóngyűjtemény) anyagának felhasználásával 1970-től máig kerekén 800 ha-nyi nyárkísérletet létesítettünk. Ezek térbeli elhelyezkedése, szórtsága igazolja a Tiszántúli Kísérleti Állomás nyárfa-nemesítési-termesztési kutató munkásságának országos érvényű kihatásait: a kísérletek a felső Zagyva-völgytől a Mátra-Bükkalja hegylábi peremvidékén át a Duna-Tisza közég, a Bodroghoztól a Nyírségen, Hajdúságon át a Körös-vidékig találhatók.

Nyárfakísérleteink nagyobb része ún. fajtakiválasztó klónkísérlet. Rendelhetőségük előbb ún. ígértes klónok sze-

lektálása, majd ezek további szigorú rostálásával a fajtajelöltek kiválasztása és állami fajtaminősítő bírálat alá vonása.

Eddigi munkánk eredményességét jelzi, hogy a magyarországi nyárfajtaválaszték 13 új nyárfajtajából 9 fajta a Tiszántúli Kísérleti Állomás közreműködésével jött létre. Széles körű és élénk nemzetközi kapcsolataink lehetővé teszik, hogy mihamarabb bekapcsolódjunk a nyárfatermesztési kutatások újabb nemzetközi áramlataiba. Így pl. már az első kutatói részeredményekkel szinte egy időben elkezdődtek a hazai termesztési és adaptációs vizsgálatokat az amerikai *P.deltoidea* és *P.trichocarpa* keresztezésével Ny-Európában létrehozott ún. „interamericana” nyárrakkal. A másfél évtizedes – Magyarországon ezen a téren úttörőnek mondható – idevágó kutatásaink eredményeként ma már 3 „interamericana” nyárfajtajelöltünk áll állami fajtaminősítő bírálat alatt.

Nyárkísérleteink másik részét – a 1980-as évek elejétől kezdve létesített – fajta-összehasonlító kísérletek teszik ki. Ezek rendeltetése a fajta és a termőhelyi adottságok közötti összefüggések összehasonlító vizsgálata, továbbá a természettechnológiai vonatkozások (pl. ültetési anyag, ültetési mód, ültetési és további kezelési növénytel, törzskezelés, állománynevelés, optimális vágásérettségi kor) meghatározása. Egyébként 10-15 éves kortól klónkiválasztó kísérleteink is átkerülnek ebbe a vizsgálati körbe. Az 1980-as évek végétől kezdve ezek révén nyárfakutatásunk súlypontja a természettechnológiai kérdések felé toldott el. Ezek mindinkább kiegészülnek az új fajtákkal kapcsolatos faállomány-szerkezeti, állománynevelési és fatermési vizsgálatokkal. A cél: az új fajtákra érvényes specifikus fatérfgattáblák és termesztési modellek kidolgozása.

Újszerű feladatunk az európai fekete nyár génmegőrzésére létrehozott európai hálózat munkájában való közreműködés, amely az európai erdők védelméről 1990-ben Strasbourgban tartott miniszteri konferencia határozata nyomán jött létre. Ez a munka egyfelől természetvédelmi célokat szolgál, másfelől hozzájárul ahhoz, hogy a jövőbeli keresztezés nyárfanemesítésben oly fontos európai feketenyárgénkészlet fennmaradjon és a tudomány számára rendelkezésre állhasson.

BÚS MÁRIA,

a Győr-Moson-Sopron, Vas, Zala és Veszprém régió képviselője

Regió-képviselőként a legfontosabb feladatomnak tartom az egyesületi tagok informáltságának javítását szakmai kérdésekben, ágazati működésben és egyesületi életben egyaránt. Lényeges, hogy az egyesület elnöksége is tájékozott legyen az általam képviselt kilenc csoport gondjairól, problémáiról, életéről.

Természetes, hogy szakmánk, egyesületi életünk nagy és kis dolgairól ismereteinknek, érdekeinknek megfelelően eltérően gondolkodunk.

Fontos, hogy a nézetkülönbségek mentén ne képződjenek lövészárok, hanem folyamatosan törekedjünk megismerni egymás álláspontját, érveit. Ugyanis van közös „nyelv”, melyet mindnyájan értünk: ez Magyarország erdeiért érzett felelősségünk.

Valamennyien akkor teszünk legtöbbet a magyar erdőkért, ha a saját tájunk, vidékünk erdeit gondozzuk a legjobb tudásunk szerint. Az Erdészeti Lapok a kapcsolatteremtés, vé-

leménycsere nagy lehetőségét kínálja. Írása és olvasása egyaránt aktív részvétel az egyesület életében. Reményeim szerint egyre többen élünk ezzel a lehetőséggel.

CSIHA IMRE

A sziki erdőtelepítések és fásítások környezetvédelmi, gazdasági jelentősége a fatermesztési lehetőségek növelésében

Az Alföld fásításának gondolata lappangó és fel-feltörő gondolatként van jelen már századok óta.

Ebből a helyzetből kiutat jelentett a Püspökladányi Szik-kísérleti Telep 70 évvel ezelőtti, 1924. október 1-i megalapítása. A telep feladata elsősorban nem a „vidék szépségének emelése”, hanem országos faellátási gondok megoldása érdekében végzendő kutatás volt. Ezt a feladatot napjainkig nagy energiával és változó gazdasági feltételek között igyekezik megoldani.

Az elmúlt 70 év alatt a kezdeti néhány hektáros kísérleti telep napjainkra 407 ha-ra bővült, az alföldi erdősítések területe pedig sok ezer hektárral gyarapodott. Ahhoz, hogy természetvédelmi szerepe mibenlétét felmérjük, vizsgáljuk előbb az erdő szerepét az alföldi ember szempontjából.

Ez a megnevezés jelenti a ligetekkel tarkított, nagy kiterjedésű szántókat, legelőket. Botorság lenne e területeken a zárt erdők erőltetése, de hiha ennek ellenkezője, a teljes fátlanság, az erdősávok, fasorok mellőzése, esetleg kiirtása is.

Mit is jelenthetne egy ilyen erdőstűlt táj a benne élő ember számára? – Egy olyan környezetet, ahol a szél nem vágat akadálytalanul kilométereken át, magával ragadja a talaj legértékesebb humuszos felső rétegét, valamint a nagy költséggel belevetett vetőmagot. Olyan tájat jelentene, ahol a városokat körülvevő zöld övezetek biztosítják az elviselhető mezoklimát, valamint teret és lehetőséget jelent az embereknek a kikapcsolódásra, pihenésre.

KÖZÉP-EURÓPA ELLUCOSÍTÁSÁNAK rendkívül szemléletes példáját láthatjuk Ausztria erdős negyedének (Waldviertel) Rappottenstein erdőhivatalában készült pollenanalízisén. Itt láptalajon álló 120–150 éves lucosban végeztek 155 cm mélységig vizsgálatot. Az időszámításunk előtti 4000–3600. évektől kezdődő, napjainkig terjedő időszak öt szakaszra osztható. Az első luccal elegyes tölgyes, sok mogyoróval és egyéb lombosokkal. A másodikban előtérbe lép a jegenyefenyő és a bükk. A harmadikban még nem mutatkozik taralások hatása, ez csak a negyedikben jelenik meg fű és egyéb lágyszárúak mutatkozásával. Az emberi betelepülés ezekben a magasabb fekvésekben 1200-tól indult, a lucosok aránya nőni kezdett, majd a XIX. századtól beáll emberi beavatkozásra a túlnyomóan lucos korszak.

A vizsgálat bizonyos klímaváltozásokat is regisztrál, de a mai helyzet kialakulásáért kizárólag az emberi beavatkozást – az erdőgazdálkodást – teszi felelőssé. Még a mai, lombosítási törekvéseit szinte lehetetlenné tevő vadkárban is emberi tevékenységet – mulasztást – kell felismerünk.

(ÖFZ 1995. 1. Ref.: Jérôme R.)

Mit is jelenthet természetvédelmi szempontból az ilyen ligetekkel, fasorokkal tarkított élőhely? – Jelentheti a napjainkban világszerte hangoztatott zöld folyosók rendszerét, jelentheti az állat- és növényvilág zavartalan fennmaradását napjaink gazdasági kényszere miatt elkerülhetetlen mezőgazdasági kultúrsivatagai között. Jelentheti a menedéket azon állat- és növényfajoknak, melyeket a vegyszerelés, a nagytáblás mezőgazdaság, a nem megfelelő időben végzett agrotechnikai beavatkozás elpusztította. Jelentheti a biztonságot azokon a belvizes területeken, amelyeket csapadékos években csak bizonytalan eredménnyel lehet megművelni, és éppen ezért zömében ráfizetést termel. Jelentheti az erdő a komplex melioráció záróelemeként a kívánatos és joggal elvárt hatás stabilitását. Jelentheti az erdő a szántóterületek megvédésével a több termést, a szél mérséklésével megőrzött talajnedvességet.

Mint megdöbbentő tény érdemes megjegyeznünk például a kabai cukorgyár termelési körzetében jelentkező 4500 ha-os szélkárt, amelynek során a tavaszi szelek egyszerűen elfújták az elvetett vetőmagot. Az újravetés és az azt követő hektáronkénti 6–10 tonnás termés kiesés anyagi vonzata nem figyelmen kívül hagyható tétel.

A püspökladányi vizsgálatok által is igazoltan, jelentheti az erdő a körbezárt legelőterületek fűhözamának emelkedését, valamint a gyepársulás faji gazdagodását is. Ezt a hatást különösen akkor érdemes mérlegelnünk, ha figyelemmel vagyunk a napjainkban zajló gazdasági folyamatokra, melyek eredményeként a külterjes állattartás a jövőben valószínűleg fokozódni fog.

Első helyen említenünk kell, hogy olyan, általában fátlan területeken teremtik meg a helyi faellátás lehetőségeit, ahol a szükséges fát messze vidékről, magas szállítási költségekkel kellene megoldani.

Olyan területek gazdaságos hasznosítását oldhatja meg a megfelelően megválasztott szikkfásítás, ahol az egyéb hasznosítás eredményessége bizonytalan, fokozottan kitétt az időjárás szélsőségeinek.

Ma nem lehet figyelmen kívül hagyni az erdőtelepítés által létrehozott munkalehetőséget sem. Mi lehet tehát az iga-zi akadály a alföldi erdőssülés hatékony emelésének?

Napjainkban divat a pénz hiányát említeni, mint minden probléma okát. Én mégsem ezt veszem első helyre, bár tény, hogy jelentős összegeket kellene mozgósítani állami vagy egyéb forrásokból egy összehangolt erdőssítési program eredményes megvalósítása végett. Első helyen sajnos a figyelem hiányát kell említenem. Az elmúlt időszakban a nagytáblás mezőgazdaság, a repülőgépes növényvédelem, a melioráció miatt elpusztult az alföldi erdősávok zöme. A napjainkban zajló tulajdonváltás következtében szintén nagy pusztulás történt, és sajnos történik. Ismét országos összefogásra lenne hat szükség, olyan mértékűre, mely Kaán idejében az alföldfásítás során volt tapasztalható. Megfelelő szaktanácsadói rendszer, hitel és támogatási rendszer, és jó minőségű csemete nagy mennyiségben.

GABNAI ERNŐ

Új nyárfajták fatermő képességének összehasonlító vizsgálata

Magyarország erdőállományának mintegy 9%-a nemes nyár. Az országosan kitermelt fa mennyiségnek viszton 18%-a kerül ki nemes nyárasainkból. Még nagyobb részarányt képviselnek a fahasználatokban, ha csak a véghasználati faanyagot vesszük figyelembe. Ekkor ugyanis már az országosan kitermelt faanyag közel egynegyede (23,9%) kerül ki innen, márpedig mindig a véghasználatok jelentik az értékesebb, többcélián felhasználható faanyagot.

Javuló körülmények (termőhely, ápolás stb.) között nagyobb relatív faanyaghozam mutatható ki a következő fajtáknál: *Raspalje, Triplo, Parvifol, Agathe-F, I-45/51*.

Extenzív körülmények között mutatható ki relatív faanyag-többlet a faanyaghozamban a következő fajtáknál: *Pannónia, Kopecky, Blanc du Poitou*. Azt azonban le kell szögezni, hogy a gondos ápolást, az erdőállomány-nevelési technológiák pontos betartását valamennyi fajta meghálálja. Egyedül annyi az elérés, hogy az első csoportban említettek nagyobb mértékben reagálnak.

Kísérleteink fő célja a klónok genetikai tulajdonságaiban rejlő többlet lehetőségek megtalálása, azok kihasználása. Ebből a célból igyekszünk minél változatosabb termőhelyi körülmények között kipróbálni az egyes klónokat.

Nyárfatermesztésünk fő célja a lehetséges maximális termés elérése, aminek egyik legfontosabb tényezője a törzszám. Ennek optimumát igen sok tényező határozza meg, melyek közül a legfontosabbak: fajta, termőhely, kor, természeti cél, természeti idő. Mivel a nyárak vágásfordulója a legrövidebb, ezért itt legnehezebb „korrigálnunk” az állománynevelésben elkövetett hibákat, hiányosságokat. A rosszul megválasztott erdőművelési módszerekkel, természeti technológiákkal könnyen okozhatunk pótolhatatlan kiestést az ültetvények fahozamában és értékében.

Az eddigi vizsgálatokból megállapítható, hogy az állomány átlagos mellmagassági átmérője és a növtér között egyenes arányosság van valamennyi fajta esetében. Ennek

akkor van jelentősége, ha területünkön nem csak a minél nagyobb dendromassza megtermelése a cél, hanem rövidebb időegység alatt akarunk minél méreteesebb (jobb értékesíthető) faanyagot termelni. Az értékesíthetőséget nem befolyásolja a méreteken túlmenően a faminőség. Ki kell emelni a nyesések fontosságát. Növtér-famagasság közötti vizsgálataink alapján nem mutatható ki szoros összefüggés a két tényező között.

Növtér-fatermés összefüggés-vizsgálataink szerint fiatalabb korban a kapcsolat szorosabb ($R=0,77$), később lazábbá válik ($R=0,54$). Ez is arra mutat, hogy idősebb állományokban már nincs olyan nagy hatása az ültetési darabszámnak a fatermeszre.

A nevelővágások célja az adott termőhelyen a legkedvezőbb térbeli rendben az optimális törzszám fenntartása úgy, hogy a kitermelhető összes fatermés mennyisége és értéke maximális legyen. Ehhez ismernünk kell az egyes fajták növekedésmentét. Az eddig meglévő nemesnyár-kísérletek vizsgálatai, értékelései alapján nyárfajtáinkat három csoportba látjuk célszerűnek besorolni:

1. fajtacsoport: hosszú természetesi időtartam, terebélyes korona: *Blanc du Poitou*, Korai nyár,
2. fajtacsoport: keskenyebb koronájú fajták: óriás nyár, *Agatha-F, Pannónia, I-45/51, Kopecky*,
3. fajtacsoport: erőteljes kezdeti növekedés, széles korona: *I-214, Bl, I-154, I-273, Blanc du Poitou, Triplo*.

Hangsúlyozni kell, hogy a nevelővágások sohasem sematikusak. Minden esetben kombinált, egyedi kiválasztáson alapuló nevelővágást kell végeznünk. A kivágásra kerülő fákat a nemesnyár-ültetvények esetében is azok növekedésének, egészségügyi állapotának és az állományban elfoglalt helyének figyelembevételével jelöltük ki.

A nevelővágásnak elsősorban a fatermés minőségére és értékére van hatása. Az időben és szakszerűen végzett nevelővágások eredményeképpen az átlagos átmérő nagyobb és több az értékes választék.

Az új nyárfajtákra új fatermfogatóablák készítése volt az elmúlt időszakban egyik fő kutatási tevékenységünk. Ezek azért váltak szükségessé, mert az egyes fajták alakszámai számottevő eltéréseket mutatnak. Ez azt jelenti, hogy az ÖNY fatermfogatóablájának használatával akár 10–20%-os számítási hibát is véthetünk, ha azt automatikusan használjuk valamennyi nyárfajtára vonatkozóan.

Jelenleg három nyárfajtára van fatermfogatóablánk: ezek az ÖNY, a *I-214* nyár és az *Agathe-F* nyár. Minden egyes fajtára, klónra vonatkozóan természetesen nincs értelme új fatermfogatóablát készíteni, mivel sokkal célszerűbb fajtacsoportokra kidolgozni azokat. A közeljövő sürgető feladatának látszik még a *Pannónia* nyárra elkészíteni a fatermfogatóablát. Ezt indokolják a fajta jó tulajdonságai, valamint igen nagymérvű elterjedése is. Ez már túlzottnak is tekinthető, mivel a jelenlegi csemetetermelés, ennek következtében pedig a nemesnyár-erdősítések felét adja, ami magában hordozza az egyklónúság veszélyének következményeit.

A SZILEK EGÉSZSÉGI ÁLLAPOTÁNAK JAVULÁSÁRÓL

örvendetes hír jelent meg az English Nature című lap 1993. augusztusi számában. Az 1970-es években az egész Nagy-Britannia szilpopulációit megtizedelő szilfavész túlélőin fölfedezhetővé váltak a betegség elleni rezisztencia kialakulásának első jelei. Az angol tudósok úgy vélik, hogy ez a kulcsa a szilek felépülésének, újbóli elterjedésének. Ezt elősegítendő a cambridge-i egyetem botanikus kertjének botanikusai a rezisztencia jeleit mutató egyedek csemetéit nevelik, hogy ezután kísérleti területeken vizsgálhassák az utódok ellenálló képességét.

(Ref.: Vig P.)

DR. KAPUSI IMRE

A többcélú akáctermesztés biológiai alapjainak fejlesztése

Püspökladányban 1981 óta foglalkozunk akácneveléssel. A természetes populációk genetikai változékonyságának megőrzésére, a termelési rendszerek biológiai alapjainak fejlesztésére és a generatív-vegetatív szaporítási módok előnyeinek kombinálására törekszünk. Célkitűzéseink közül kiemelném az üzemi magtermelő állományok biológiai teljesítményének javítását és az akáctermelési rendszerek fajtaválasztékának bővítését.

Hosszabb távon a megjavított tulajdonságok egy-egy fajtában történő megjelenítésére, vagy több javított tulajdonság egy fajtában történő egyesítésére törekszünk. Nemesítési módszereink közül kiemelném a többlépcsős szelekciót (egyedkiválasztást), ami már a csemetekorban elkezdődik és ugyanannak az anyagnak a biológiai végaszétségi koráig tart.

A szelekció tervezett időpontjai egybeesnek az akác fejlődési szakaszaival, nevezetesen a csemetekorral, a fiatalos, a léces, a rudas stb. korokkal. Ezek a korszakok a biológiai teljesítmények és a fahasznosítási lehetőségek szempontjából is mérföldköveknek számítanak. Minden szelekciónak van vagy lesz egy vagy több mellékterméke, ami már a fatermesztés üzemi gyakorlatában is felhasználható.

Fő termékünknek a folyamatosan javuló nemesítői alapanyagot tekintjük, ami egy-egy fajta vagy magtermelő ültetvény formájában a piacon is előbb-utóbb megjelenik. Eddigi eredményeink közül a következőkre szeretném a figyelmüket felhívni.

A csemetekori szelekció keretében évente több millió magcsemetét vizsgálunk át. Ez az első szelekció. A szelekció alapja a már csemetekorban is felismerhető differenciált növekedés, ami a kiugróan magas szárban vagy az erősen megvastagodott gyökérfőben szembetűnő. A csemetekori válogatás eredménye évente 20–25 ezer db 1/1 éves válogatott csemete. A válogatott csemetéket üzemi méretű kísérleti parcellákba ültetjük és néhány éves megfigyelés után újra válogatjuk. Ez a második szelekció.

A csemetekori válogatás eddigi eredménye 140 ezer db válogatott csemete, ami 24 ezer db pusztavacsi és 116 ezer db őfahértói akácot jelent. A pusztavacsi és az őfahértói akác megnevezés a jelenlegi üzemi magtermelő állományokból való származásra utal. Tehát ezek a válogatott 1/1 éves magcsemeték az üzemi magtermelő állományok erőteljes kezdeti növekedésű utódai.

A 140 ezer db válogatott csemete hét évjáratot és csaknem 100 millió magcsemetét reprezentál. A válogatott csemeték genetikai változékonyságára utal az a változatosság is, amit az utódvizsgálat során az alak típusban, tövisméretben, hajtás- és kéregszínekben tapasztaltunk.

A válogatott csemeték felhasználásával már 23 helyen létesítettünk utódvizsgálatokra alkalmas üzemi méretű kísérleteket, összesen 40 ha területen.

Kísérleti területeink túlnyomó része az állomás működési területéhez tartozó Nyírségben van.

Mivel a kísérletek általában kommersz csemetéjű üzemi erdősítésekbe ékelődnek, a válogatva és válogatás nélkül kiültetett csemeték összehasonlító vizsgálatát is elvégeztethetjük. Tapasztalataink szerint a válogatott csemetékkel ültetett erdőségek nagyobb fatermesűek, mint a válogatás nélküliek. A különbségek 10–30% között ingadoznak.

A kiültetett válogatott csemetéket néhány éves megfigyelés után újra válogatjuk. Ez a második szelekció. A második szelekció alapja is a méret, a kísérleti parcellán belüli kiugró fmagasság vagy törzsvastagság.

Egy-egy kísérleti parcellába általában 3 ezer db válogatott csemete kerül. Ezek közül választjuk ki a 20 legmagasabb vagy legvastagabb törzsfű egyedet. A kiválasztott egyedeket tartós jellel megjelöljük és törzskönyvezzük. A törzskönyvezett fákat saját gyökérükön leszaportjuk, és a leszaportott törzsfűk utódait a külön erre a célra fenntartott törzsfűgyűjteménybe visszük. A törzsfűgyűjtemény célja a törzsfűk ex situ megőrzése.

A megjelölt törzsfűk részletes vizsgálat alá vetjük és a begyűjtött információk alapján a szelekciót tovább folytatjuk. A harmadik szelekció már a törzsfűk beskatulyázását jelenti. A további szelekció is tulajdonképpen skatulyázásnak számít. A második szelekció alkalmával gyűjtött nemesítői alapanyag, mint fő termék, az idő múlásával egyre több skatulyába kerül.

A törzsfűk kijelölését 1988 tavaszán kezdtük Hajdúhadháza, az akkori SZŐVALL (most erdőbirtokossági társulás) területén. Eddig 125 törzsfűt törzskönyveztünk Hajdúhadház, Penészlek, Nyírgelse, Nyírbéltet és Ceglédbercel határában.

A törzsfűk számát több százra tervezzük, hogy az említett genetikai változékonyság még a második szelekció után is megmaradjon. Ezt azért hangsúlyozom, mert szelektált törzsfűinket magról is szaporítani szeretnénk.

A szelektált törzsfű teljesítményeire vonatkozóan már igen sok információt gyűjtöttünk. Ezek között a Hajdúhadház 26/D kísérlet során öt éves korban a területen levő egyes törzsfűk faterfogata ötször akkora volt, mint a velük rokonságban levő kommersz akác átlagfáké. Kilenc éves korra ezek a különbségek csökkentek, de még mindig 2–2,5-szeresek.

SZŐNYI JÁNOS,

Baranya, Somogy és Tolna régió képviselője

Budapestben születtem 1953-ban, gimnáziumi érettségi után kerültem a soproni Erdészeti és Faipari Egyetemre, ahol 1977-ben kaptam meg erdőmérnöki oklevelemet.

Első munkahelyem a szombathelyi Nyugatmagyarországi Fagazdasági Kombinát volt, ahol 7 évig műszaki fejlesztési előadóként elsősorban erdőgazdálkodási technológiákkal, ezen belül is legtöbbször csemetetermesztés fejlesztéssel foglalkoztam.

1984 óta vagyok a Mecseki EFAG, majd a Mecseki Erdészeti Rt. alkalmazottja. 1990-ig műszaki fejlesztési, majd három évig erdőművelési és vadgazdálkodási osztályvezetőként dolgoztam.

1994. május 1-től kaptam kinevezést a Kárászi Erdészet élére.

Hosszabb idejű külföldi tanulmányútra két pályázat elnyerése adott lehetőséget, 1980-ban két hónapot Finnországban, 1993-ban egy hónapot Németországban töltöttem.

Az OEE-nek 1977. óta vagyok a tagja, 4 éve a helyi csoport titkára.

DR. PÁLOS LÁSZLÓ

Erdőértékelési variációk a gyakorlatban

Az erdőértékelés témakörébe tartozó első megbízásomat 1987-ben kaptam, eleinte ritkán, ma már szinte folyamatosan végzek ilyen munkákat. Az egyes eseteket öt csoportba sorolom, melyek:

a/ *Falopás*, vagyis jogszabályi megfogalmazás szerint „*engedély nélküli fakitermelés*”.

Ez a leggyakoribb, hiszen akár maga a tulajdonos, akár a kezelő, akár idegen („arra jogosulatlan személy”) megvalósíthatja a jövőhagyott fakitermelési tervben nem szereplő fajú (méretű, mennyiségű, minőségű) fa kitermelésével és annak elszállításával. Az alkalmazandó jogszabály: az 5/1990. (III.6.) MÉM sz. rendelettel módosított 10/192. (V.18.) MÉM-ÁH sz., „Az Országos Erdői Érték- és Árszabályzat”-ról szóló rendelet. Feltétlenül szükségesnek tartom megjegyezni, hogy ha a károkozó és a gazdálkodó nem ugyanaz, akkor csakis ez a jogszabály az irányadó. Míg az erdőfelügyelőség és a gazdálkodó között – természetesen – ezen túlmenően az 1922. LXXXVIII. tvr. VI. fejezet 22. § b-c pontja is hatályos, amely az Országos Erdészeti Alapról rendelkezik.

Mint igazságügyi szakértő, eddig négy szakvéleményt készítettem – kilenc erdőrésztlet volt érintve. Érdekeség, hogy 3500 Ft (káracsnyfalopás) és 950 000 Ft (vállalkozói fakitermelés) közötti károkozást voltam kénytelen regisztrálni csekken a területeken. Igen rossz a személyes tapasztalatom a ténylegesen okozott kár megtérülését illetően. A gazdálkodók, a vállalkozások jogutód nélküli megszűnésével tovább romlik ez az amúgy sem kedvező helyzet. (Az ebbe a kategóriába tartozó esetek zöme megreked az illetékes erdőfelügyelőségeknél, s nem kerül a bíróság elé.)

b/ *Lábon álló faállomány értékelése* (amikor is a terület tulajdonviszonyában nem következik be változás).

A fakitermelési vállalkozások tényrésevel egyre gyakorodik az ebbe a kategóriába tartozó esetek száma. Ez természetes gazdasági folyamat része, minden gazdálkodónak el kell(ene) tudni végezni egy ilyen értékelést. Szakmai gyakorlatomban ez idáig 25 erdőrésztlet teljes területére (mintegy 215 hektár) végeztem el az ott lábon álló faállomány forgalmi értékének meghatározását. Személyes megkeresés, s némi győzködés után elvégeztem egy szövetekeztetett kezelésben lévő erdőterület élőfakészletének – erdőrésztletenkénti – aktuális forgalmi értéke meghatározását. Feladatom teljesítése véget a helyszínen adatfelvételezést végeztem. Ellenőriztem a tulajdonviszonyokat. Töröltem az élőfakészletből az időközben elvégzett fakitermelések mennyiségét, tchát aktualizáltam az erdőterv adatait. A jelenlegi állapot tételes mennyiségi adatainak felvételével egyidejűleg vizsgáltam a faállomány egészségi állapotát és minőségét.

A számítások alapadatait, valamint a kapott eredmény táblázatos formában állítottam össze, ahol szerepel az

- erdőrésztlet jele (pl. Nagyrőde 1 A);
- annak területe (pl. 5,0 ha);
- a terület földhivatali helyrajzi száma (pl. 041/3);
- a fajfaj (az FM ERSZ kódjegyzéke alapján);
- a fajfaj átlagéletkora (pl. 35 év);
- a fajfaj magassági és mellmagassági átmérő átlagadatai (pl. 17 m átlagmagasság, 27 cm átlagátmérő);

- a fajfaj bruttó és nettó famennyisége az erdőszeti szakmai előírások figyelembevételével (fafaj és életkor, valamint gazdálkodónként más és más a „bruttósító” tényező);

- az 1 nettó m³ famennyiség jelenlegi forgalmi értéke (pl. 1250 Ft – ami fajfaj, életkor, faméret, minőség, fapiaci kereslet, talajtípus, megközelíthetőség, fakitermelést akadályozó tényezők stb. függvénye és időspecifikus – széles körű adatgyűjtés, valamint számítás eredménye);

- a fajfaj nettó famennyiségének jelenlegi teljes forgalmi értéke (pl. 370 nm³ x 1250 Ft/nm³ = 462 500 Ft);

- az erdőrésztlet fajfajainak összesített forgalmi értéke (pl. 670 000 Ft);

- a területegységre (1 ha-ra) cső, ún. átlag forgalmi érték (pl. 670 000 Ft / 5,0 ha = 134 000 Ft) az egyes erdőrésztletek reális értéksorrendjének meghatározása érdekében.

A fiatalosok esetében a jelenlegi fakészlet alapján nem lehetséges korrekciós forgalmi értéket meghatározni. Az erdőszítéseknel az erdő részletenkénti tényleges erdőszítési ráfordítás (vagy akár a jogszabályban rögzített egységár) nem felel meg az aktuális forgalmi értéknek. A műszaki átadást követően irányadó az erdőszítési egységár, az azóta eltelt évek alapján számított növelési együttható és a faállomány záródása (a terület fedettségére) mind befolyásolja a fiatalos aktuális forgalmi értékét.

A hektáronkénti átlag forgalmi értékek alapján sorrendbe állítottam az erdőrésztleteket. A legértékesebbeket, valamint a gyanúsak tűnőket újabb helyszíni vizsgálatnak vettem alá, a szükséges korrekciókat elvégeztem – így alakult ki a végső forgalmi érték és sorrend. A listán nulla forgalmi értékkel szerepelnek a pusztavágások, valamint a már megkezdett, de még eredménytelen erdőszítések (négy erdőrésztlet voltam kénytelen ide venni 12 ha területtel). A folyamatban lévő, de még be nem fejezett erdőszítések (felújítások) esetében 30 000 Ft alatti értékeket kaptam – amely fajfaj, záródás, életkor stb. függvényében változik.

E csoportba nyolc erdőrésztlet került 17 ha területtel. A tisztítási, valamint a törzskiválasztó gyérítési korú állományok között már nagy az átfedés (elsősorban a fajfaj miatt), nem lehet forgalmi érték alapján szétválasztani. Az ide sorolható legértékesebb erdőrésztletek élőfakészlete hektáronként eléri a 115 000 Ft-ot. Ugyanakkor egy záródásihiányos, kiritkult véghasználati korú akácost 112 000 Ft-ra tudtam csak értékelni. A legértékesebb erdőrésztletek hektáronkénti átlagértéke 250 000 Ft körül alakult. A gazdálkodó teljes élőfakészletének forgalmi értéke a vizsgálat időpontjában csaknem harmincmillió Ft, az 1 nm³ élőfakészlet pedig 950 Ft forgalmi értéket adott. Mindehhez magyarázatul szolgál, hogy zömében akácos és nemesnyáras, valamint erdeifenyves-, s csupán kismértékben tölgyes-, hegyjuharos-állományok találhatóak a területen. A forgalmi érték – természetesen – ÁFÁ-t nem tartalmaz, ugyanakkor nem vontam le az Erdészeti Alap javára történő – kötelező – befizetés mértékét, mivel azt az adott erdőterület tulajdonosa az erdőápolási, nevelővágási, felújítási (együtt: fenntartási) munkálataira – a jogszabályi rendelkezések előírásainak megfelelő módon és mértékben az adott feladat végrehajtása után – visszaigényelheti. A fakitermelés – széles körű adatgyűjté-

sem, valamint gyakorlati tapasztalatom alapján az adott erdőrésztelre joggal vélelmezhető – költségét figyelembe vettem a forgalmi érték meghatározásánál. A fiatalosok esetében nem volt lehetőség a konkrét erdőrésztelre vonatkozó költségárfordításokat vizsgálni, mivel a korrekert értékeléshez szükséges alapadatok nem állnak rendelkezésre, így pl. a ténylegesen felhasznált ültetési anyag (fajta, mennyiség, költség megbontásban), a munkabér és közterhei, gépi munkák nem kerültek szétosztásra az egyes erdőrészteltek között. Mindez nem befolyásolja jelentősen azok valós forgalmi értékét. „Sablont” nem lehet készíteni az értékeléshez, mivel minden erdőrésztel más és más. Hiszen a fajok mérhető adatain túl változik azok egészségi állapota, a terep, a szállítási adottságok, a fapiac kiszámíthatatlanul ingadozik stb., stb. Az erdőrésztel famennyiségének forgalmi értéke sem állandó, az folyamatosan változik!

c/ Teljes élőfakészlet aktuális forgalmi értékének meghatározása.

Azokban az esetekben gyakori, amikor a tulajdonos (kezelő) vállalkozási formája megváltozik (pl. szövetkezet bt.-vé, rt.-vé vagy kft.-vé alakul). Ezekben az esetekben a földérték az aktuális aranykorona-értéken kerül elszámolásra, míg az élőfakészlet mint ültetvény, vagyis aktiválható többlettértékként jelenik meg.

Az elmúlt esztendőben egy szövetkezet átalakulása során végeztem ilyen értékelést. A 274 ha erdőművelési ágú terület 70 erdőrésztelben található élőfakészlet aktuális forgalmi értékét az adott időpontban közel 32 millió forintban határoztam meg. (Ez természetesen nem foglalja magában a földterület aranykorona-értékét, mivel arra a megrendelőnek már kialakított adatai voltak!).

Fontos tudnivaló: az értékelést nem a fakitermelés motiválja, sőt sok erdőrésztelben egyáltalán nem, vagy csak alig-alig van hasznosítható fakészlet. Az értékelésnél igen sok a bizonytalanság, amit csakis széles körű szakmai ismerettel

és gyakorlattal lehet szűkíteni! Az itt leírt eseten kívül elvégeztem még egy 13 hektár területű nemes nyár-klóngyűjtemény élőfakészlet-meghatározását is, amit az egyik erdőszeti középiskolának rendelt meg – vásárlási szándéka megalapozásához.

d/ Erdőértékelés a materiális javak alapján (földterület és a rajta lévő élőfakészlet együttesen kerül értékelésre).

Rendszerint két gazdálkodó közötti ügymenetben fordul elő, az erdő gazdát cserél, ám funkciójában nem csorbul. (A ma oly gyakran felemlgetett önkéntes földcserék alapja csakis ez az értékelési forma lehet!) Az e csoportba tartozó értékelést mind ez idáig egyetlen alkalommal (1987-ben) végeztem. Mintegy 30 ha rudas, illetve fiatalos erdőt kívánt megvásárolni egy állami gazdaság az egyik erdőszettől vadaskert létesítése céljából.

Az ilyen esetekben értékelni kell a termőhelyet, meg kell határozni az élőfakészlet aktuális forgalmi értékét, összehasonlító vizsgálatok szükségessége a külterületi telekárakat illetően; a megközelíthetőség jelentős befolyásoló tényező.

e/ Komplex erdővagyon-értékelés (ez esetben a materiális javakon túlmenően az immateriális javak teljes körű értékelése megtörténik).

E kategóriába tartoznak a termelésből való kivonásra kerülő erdőterületek, vagy ha emberi mulasztásra visszavezethető károkozás történt. A nemzeti vagyonleltárhoz ezt az értékelési módszert kellene alkalmazni. A gyakorlati életben igen korlátozottan lehet ilyen értékelési igénnyel találkozni.

Közvetve idetartozónak ítélem a belterületi fák, fasorok stb. értékelését. Egy alkalommal értékelnem kellett egy temető kb. 80 éves faállományát, amit korszerűsítés (?) címen engedély nélkül termeltek ki. Egy másik ügyben lakótelepi fasor gyökérzetét tették tönkre szakszerűtlen vezetéképfűrészel. Példatáram egyre bővül, unatkozni nincs időm. Az erdőértékelés során döbber rá az ember, hogy az elméleti tudás nem minden. Sőt! Végtelenül kevés!

DR. CZERNY KÁROLY,

Pest, Fejér, Komárom, Esztergom, Budapest régió képviselője

Pest, Komárom-Esztergom és Fejér megyék, valamint Budapest régió képviselője vagyok az egyesület elnökségében, azon régióé, ahol az erdők környezeti terhelése a legnagyobb a nagy népsűrűség és az élénkülő beruházási kedv miatt.

Ilyen szempontból szerencsésnek érzem magam, hogy a technikai és erdőmérnöki képzettségem mellett építész is vagyok, mert ez segítséget nyújt a két szakterület sajátos problémáinak megismerésében és összehangolásában.

A gyökernoki időm óta Ráckeven élek, ahol valamennyi szektor gazdálkodását sikerült megtapasztalnom, hiszen voltam állami erdészvezető, szövetkezeti főigazgató, és immár több mint tíz éve egy kisszövetkezet elnökeként önálló vállalkozó is. Ráckeven sikerült olyan nagy erdészeti szakmai örökséget ápolnom, mint dr. Babos Imre, dr. Fuisz József, vagy a szerencsére még ma is jó egész-

ségnek örvendő dr. Marjai Zoltán, Sárdi Ferenc, Kondor Endre és Fritsch Ottó.

Szakmánk sokoldalúságának megfelelően én magam is sok szép erdész feladatot végeztem fásítással, úrtéri erdők telepítésével, Ráckeve parkerdő jellegű erdőgyűjtőjének létrehozásával, vagy a faipar területén a környezetbarát faszervezetű gyorslakóházak megtervezésével és gyártásával.

Gyakran járom a régió és az ország más erdőszeti tájait is, baráti, üzleti vagy vadászati céllal, és örömmel tapasztalom, hogy a szakmánk bázisát jelentő állami erdőgazdálkodás mellett, egyre több kollegánk hoz létre önálló vállalkozást, amelyben élni és alkotni tud, hiszen ez az alkalmazkodó képesség segítheti át szakmánkat és szakmai közösségünket a mai, egyre nehezebb időkben.

Egyesületünkhöz mindig hűségesen kötődtem, voltam az Oktatási Bizottság tag-

ja, és ma is szívesen dolgozom a dr. Balázs István elnökünk által szervezett Pest Megyei Szövetkezeti Csoportban, amely a magánerdő-gazdálkodás felé mozdult el, és alelnöke vagyok az önállóan működő Társult Erdőgazdálkodók Országos Szövetségének is.

Az elnökségi munkát megtisztelő feladatnak tekintem, ahol az egyetemes magyar, és ezen belül is az engem küldő régió erdőszetnek ügyét szeretném híven szolgálni, okos, életrevaló és segítőkész erdész tagtársaimmal együttműködve.

**A Lymantria dispar elleni védekezés ha-onkénti anyagköltsége
1994-es árszínvonalon**

Növényvédőszer neve	Ft/l	Dózis l/ha	Ha kts.	Nagyüzemi kísérletek alapján javasolt csökkentett dózis	
				Dózis l/ha	Ha-kts.
Dipel	1 321	2,00	2 642	1,0	1 321
Nomolt	4 600	0,75	3 450	0,5	2 300
Summi-alfa	1 562	0,30	470	0,2	312

Helikopteres gyomirtás költségei 1994-ben

Erdészeti	Elvégzett helikopteres gyomirtás					Átlag Ft/ha
	Terület ha	Anyag	Energia	Egyéb	Összesen	
Devecser	120	687 360	100 000	9 600	796 960	6 633
Bakonybél	40	229 120	21 200	3 200	253 520	6 338
Keszthely	70	400 960	100 000	5 600	506 560	7 236
Monostorapáti	60	343 680	44 000	4 800	392 480	6 541
Sümeg	50	286 400	33 200	4 000	323 600	6 472
Bakonyzentászló	115	658 720	100 000	9 200	767 920	6 677
Farkasgyepű	50	286 400	74 320	4 000	364 720	7 294
Pápa	40	229 120	26 000	3 200	258 320	6 458
BEFAG Rt. Összes	545	3 121 760	498 720	43 600	3 664 080	6 723

Kézi sarlózás kts. egy alkalommal

Művelet	Költségek (Ft)			
	Munkabér	Közteher	Egyéb	Összesen
Kézi sarlózás	6 250	2 750	100	9 100

**Különböző egyszikű gyomirtó szerek ha-onkénti anyagköltsége
1994-es árszínvonalon**

Gyomirtó szer neve	Ft/l	Dózis l/ha	Ha kts.	Kts. megtakarítás a Nabu S alk. ha-onként	Megjegyzés
Nabu S	1 432	4,0	5 728	–	Erd. kultúrákban engedélyezve
Fusilade	2 500	4,0	10 000	4 272	–
Gallant	2 245	4,0	8 980	3 252	–
Lontrell (kétszikű gyomirtó)	8 600	0,5	4 300	–	–

Erdőgyomirtásnál célunk az, hogy a gomborítottagságot 30–40%-kal visszacsorítsuk, ezáltal biztosítsuk az állományalkotó fajok fejlődését.

Egyszikűek gyomirtása: legnagyobb el-lenségünk a *Calamagrostis epigeos*. Alkal-mazható növényvédő szerek az alábbiak:
Nabu S – 4 l/ha dózisban
Fusilade – 5 l/ha dózisban
Gallant – 5 l/ha dózisban

Kijuttatás időpontja a siskanádtippun fejlettségi állapotától függ. A legoptimálisabb az, amikor a növény föld feletti rész eléri a 10–40 cm fejlettséget.

Ez – általában – május elejére tehető.

Kijuttatás módja: K–26 helikopter 50 l/ha permetlével

Értékelés időpontja: június közepe

Kétszikűek gyomirtása: Cs–T állomá-nyokban sok esetben probléma az akác-sarjak megjelenése. Kézzel több éven kereszt-ül tudom csak visszacsorítani. Ezt a követ-kező növényvédő szerrel oldottuk meg:
Lontrell – 0,5 l/ha dózisban

Kijuttatás időpontja: amikor a cs-t le-veleken vékony védőréteg kialakul. Ez jú-nius közepén, illetve szeptember közepén következik be. Tübszöri kezeléssel érem el, hogy az akác-sarjak elpusztuljanak a kezelt területeken.

Kijuttatás módja: K–26 helikopter 50 l/ha permetlével.

Értékelés időpontja: a kezelést követő-en 2–3 hét.

DR. LENGYEL LÁSZLÓ

**A Lymantria dispar
elleni védekezés
lehetőségei**

A kártevő rovarok közül a legnagyobb problémát a *Lymantria dispar* (gyapjaspillé) okozza. Bizonyos periódusonként – 7–10 év – rendszeres a gradációja. Országosan több ezer ha cs-kt állományokat rág tarra. Az utóbbi évek csapadékszegény idő-járása oda vezetett, hogy 1994-ben az or-szághban 36 000 ha-on erős károsítás volt. Az ellene való védekezés – pénz hiányában – csak részben történt meg. Várható káro-sítása petecsomorszám alapján nagy bizton-sággal prognosztizálható. Védekezésnél csak a legkörülményesebb szerek jöhete-nek számításba. Ennek figyelembevételé-vel az alábbi növényvédő szerekkel véde-kezhetünk:

Dipel – 1–2 l/ha dózisban
Nomolt – 0,5–0,7 l/ha dózisban
Dimilin – 0,5 kg/ha dózisban

Kijuttatás időpontja: a hernyók fejlett-ségi állapotától függ. Legoptimálisabb az L1–L2 stádium. *Nomolt* és *Dimilin* a nap bármely szakaszában felhasználható, míg a *Dipel* csak *délután 5 órától*, mivel a *Basilus thuringiensis* spórák az erős napsugár-zásra érzékenyek.

Kijuttatás módja: K–26 helikopter 50 l/ha permetlével.

Értékelés időpontja: *Dimilin* és *Nomolt* esetén 5–6 nap után (kitüszintézis-gátló szerek);

*Dipel*nél pár óra elteltével, mivel a her-nyók táplálkozása leáll.

**DR. LENGYEL LÁSZLÓ –
LYSCSINSZKY ISTVÁN**

**Gyomszabályozás
lehetősége erdészeti
kultúrákban**

**BEFAG Rt., Keszthely és a
Summit Agro Hungaria,
Keszthely együttműködése**

Erdőgazdálkodásunk sarkalatos kérdése a folyamatos erdősítések ápolása. E terüle-ten – általában – munkaerőgondokkal küszködünk.

Az erdészeti gyomirtás közel 20 éves múltra tekint vissza. Az utóbbi 5 évben vo-lumenét tekintve a kezelt területek nagysá-ga rohamosan csökkent, illetve stagnált. A hagyományos szerek alkalmazása (triazin-származékok, Velpar, Glyalka) háttérbe szorultak és nagyobb teret kaptak a szelektív szerek.

SUMMIT-AGRO HUNGARIA

Alig három hónapon belül „Erdészeti növényvédelmi fórum” címmel két nagysikerű rendezvényt szervezett a SUMIT-AGRO HUNGARIA Kft., melynek decemberi házigazdája a META Rt., majd a februárinak a BEFÁG Rt. voltak.

Az előbbin *Fejes Dénes* vezérigazgató-helyettes a mátrafüredi „Vadas Jenő” Erdészeti Szakközépiskolában, míg az utóbbin *dr. Viharos Zsolt* vezérigazgató a huszárok-előpusztai vadászházban voltak a vendéglátók.

Az összeszokott profi előadók csapatát – *dr. Horn András* a SUMMIT-AGRO vezérigazgató-helyettese, *dr. Tóth József* osztályvezető, ERTI, *dr. Leskó Katalin* főmunkatárs, ERTI, *dr. Lengyel László* főelőadó, BEFAG Rt. – valamint a felkért hozzászólókat – *dr. Karamán József* igazgató, NTA Zalaegerszeg, *dr. Hunyadi Károly* docens, PATE Keszthely – *dr. Nádasy Miklós* adjunktus, PATE Keszthely egészítette ki.

A SUMMIT cég Magyarországon mintegy 50 márkaboltban és 3000 gazdaboltban árusítja termékeit. Mint bejelentették – a résztvevők nagy örömeire – a hirdetésben felsorolt szerek **erdészeti felhasználásra engedélyezettek.**

Sajnálattal állapították meg a résztvevők, hogy míg a tavalyi lokálisan jelentkező sáskajárás megfékezése ellen az FM azonnal nagy erővel és anyagi támogatással reagált, addig az erdőkre legalább olyan veszélyes és kárt okozó *gradációk* ellen elhúzódó döntés miatt nem lehetett kellő hatékonysággal védekezni.

A Gödöllői Agrártudományi Egyetem Vezető- és Továbbképző Intézet, a Földművelésügyi Minisztérium Erdészeti Hivatala, az Erdészeti és Faipari Egyetem, a Magyar Tudományos Akadémia Erdészeti Bizottsága, a Fagazdasági Országos Szakmai Szövetség, az Allami Vagyonkezelő Részvénytársaság, az Erdészeti Tudományos Intézet és az Országos Erdészeti Egyesület közösen

„Erdészet – Piac – Társadalom”

címmel Országos Fórumot szervez.

Az Országos Fórumot két helyen és két időpontban tartjuk meg. Az egyiket *Mátrafüreden, 1995. április 3-4-én* (hétfő, keddi napok) ahová elgondolásunk szerint a hegyvidéki érdekeltségű résztvevőket hívjuk meg, míg a másikat *Kecskeméten 1995. április 13-14-én* (csütörtök-pénteki napok) az alföldi területeken tevékenykedők részére tervezik a szervezők megtartani.

A Szervező Bizottság

KÖRNYEZETKÍMÉLŐ NÖVÉNYVÉDŐ SZEREK JAPÁNBÓL

SUMMIT-AGRO HUNGARIA NÖVÉNYVÉDŐSZER AJÁNLATA erdészetek részére

DIPEL	Fajspecifikus biopreparátum, amelyet világszerte használnak a lombkártevők elleni védekezéseknél
DIPEL	Egy különösen környezetkímélő bacillus thuringiensis készítmény, az erdészetekben egyre nagyobb kárt okozó Lymantria Dispar (gyapjaslepke) és az egyéb hernyókártevők ellen
DIPEL	A kártevők a készítmény kijuttatása után rövid határidőn belül (kb. 1 óra) beszüntetik táplálkozásukat
NABU S	Gyomirtó szer az egyszikű gyomok, többek között az erdészetekben gondot jelentő Calamagrostis Epigeios (siskanádtippán) ellen
NABU S	A környezet és a felhasználó egészségének károsítása nélkül. Egyedülálló szelektivitás mellett hatékonyan és gazdaságosan irtja az egyszikű gyomokat.
NABU S	Környezet károsítás nélkül gyorsan bomlik, a talajban 1995-ben is még mindig az egyik legolcsóbb.
SUMI-ALFA	A leggazdaságosabb piretroid lombkártevők (hernyók, cserebogarak) ellen.

Ezen speciális készítmények erdészeti felhasználásra engedélyezettek.

Információ:

SUMMIT-AGRO HUNGARIA BUDAPEST

1123 Budapest, Táltos u. 15/b.

Telefon: 202-7002. Fax: 202-1649.

DR. CSÓKA GYÖRGY – DR. TRASER GYÖRGY

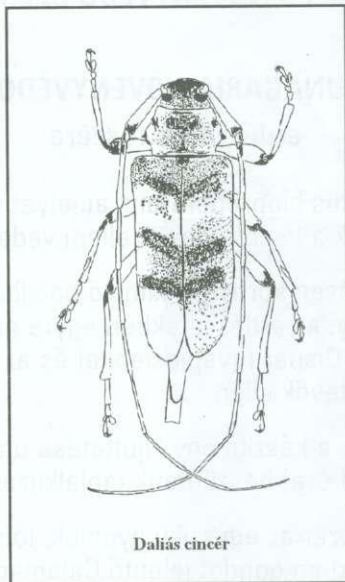
Hasznos károsítók

Egy tudományág szakkifejezései megkönnyítik a szakterület művelőinek kommunikációját, de egyben alapállásukat és problémamegközelítésük módját is jellemezhetik. Tehát egy adott korban elterjedten alkalmazott elnevezés árulkodik arról is, hogy használói mit tudnak (mit akarnak tudni), miként vélekednek arról, amit a szakszóval illetnek. Érdekes lehet például egy kicsit elmélkedni azon, hogy mit takar, és mennyire helyénvaló az erdészetben oly gyakran használt „kártevő”, illetve „károsító” kifejezés. Belemegítés gyanánt tekintünk át néhány „igaz tanmesét”.

Ott, ahol az európai vörösfenyő előfordulása őshonos (pl. az Alpokban), a *Zeiraphera diniana* nevű molylepke 15–20 évenként rendszeresen olyan mértékben elszaporodik, hogy a vörösfenyő-állományokban nagy kiterjedésű tarrágásokat okoz. A hernyók ilyenkor egész hegyoldalakon lekopasztják a fákat. Mindezek alapján „joggal” nevezhetjük a lepkefajt a vörösfenyő károsítójának...

Esetünkben a helyzet azonban közel sem ilyen egyszerű. Mert bármilyen meglepő is, az ismétlődő tarrágások a vörösfenyő-állományok hosszú távú fennmaradását segítik elő. A dolog lényege annyi, hogy a tarrágáskor kialakuló táplálékhiány miatt a hernyók elfogyasztják a vörösfenyvesben természetesen úton megletelepedő erdeifenyő tütit is. A tütit évenként váltó vörösfenyő tarrágás után a lombos fajokhoz hasonló módon jól regenerálódnak, a több évjárat tütit elvesztő erdeifenyő viszont sokkal inkább megsínyli a rágást, a legtöbb ki sem hajt a következő tavasszal. Ebből következik, hogy a vörösfenyő tüleveleit lecupaszító hernyó ciklikus tömegszaporodásával megakadályozza az egyébként jó kompetitív képességű „idegenek” betelepülését a vörösfenyő-állományba, így segítve tápnövényét „egyeduralomra”. Nyilvánvaló tehát, hogy ennek ismeretében e lepkefajt a vörösfenyő kártevőjének nevezni legalább is felületes dolog.

Bócsán 1993 nyarán kiterjedt területen leégett a borókás, és vele együtt

Daliás cincér

erdeifenyő-állományok is tüzet fogtak. Azokon a fákon, melyek csak megperzselődtek, de kérgük nem szenesedett el, gyorsan megjelentek a xylophag (faevő) rovarok. Ezeknek jól meghatá-

Nagy fenyőhánccszú

rozott szerepük van az erdei ökoszisztémákban. Ők azok, akik szinte beindítják az elpusztult faanyag lebontásának nélkülözhetetlen folyamatát. Mint-hogy azonban bizonyos vonatkozásban az ember konkurrencsév váltak, kiérdemelték a nem túl hízelgő „műszaki károsító” elnevezést. És kénytelenek is viselni azt annak ellenére, hogy némelyikük még a kényes ízlésű és önző embernek is igencsak áldásos szolgálót tesz.

A daliás cincér (*Acanthocinus aedilis*) és a nagy fenyőhánccszú (*Myelophilus piniperda*) lárvái egyaránt frissen pusztult erdeifenyő-törzsek kérge alatt, a hánccsészben fejlődnek. Normális esetben felosztják maguk között a törzset, mégpedig úgy, hogy a cincér a törzs alsó, vastagabb részén, a szű pedig magasabban, a vékonyabb kérgű részen talál otthonra. A fiatal fenyők erdőtüz okozta tömeges pusztulása azonban új helyzetet teremt, és semmissé teszi ezt a tradicionális osztozkodást. Mindkét faj egy helyen és egy időben van jelen a törzseken. A nagyobb termetű daliás cincér-lárvák megakadályozzák, hogy a szűlárva ugyanabban a fatörzsben kifejlődjene. Részint úgy, hogy felélik előlük a hasznosítható táplálékot, illetve találkozás esetén megesszik magukat a szűlárvaikat is. A forrásokért folyó harc néha ilyen meglepő eredménnyel is járhat, melynek révén a közismert „műszaki károsító” számottevő erdővédelmi hasznot hajt. E haszon kifejtéséhez nem árt tudni, hogy a kifejlett *Myelophilus* bogarak az erdeifenyő hajtásaiban rágnak, és ezzel gyakran jelentős hajtásvesztést is okozhatnak.

Az amerikai fehér medvelepke (*Hyphantria cunea*) közismert és „közrözt kártevő”. Egy csomó olyan dolog művel, ami nekünk, embereknek nagyon nem tetszik. Persze azért csinál olyasmiket is, ami tetszene nekünk, feltéve ha egyáltalán tudomást vennénk róla. E faj valóságos „kikötője” a polifág parazitoid rovaroknak. Ezek a medvelepke hernyóiban is átvészeltetik azokat a számukra ínséges időszakokat, amikor az időnként hatalmas tö-

megben fellépő lepkefajok hernyói csak elvétve vannak jelen a területen. Tehát szinte mentsvárjai az általunk is hasznosnak tartott rovaroknak, ezáltal pedig még a mi önös emberi érdekeinket is szolgálják. Ez még akkor is igaz, ha figyelembe vesszük, hogy a *Hyphantria* nem őshonos, hanem behurcolt faj.

A tanmesék sorát igen sokáig folytathatnánk, de talán ennyi példa már meggyőzően bizonyítja, hogy a „kártevő, károsító” kifejezések erősen antropomorf fűfűk. Érdekes az is, hogy csak igen kevesen (ők is a vadászellenség dörgedelmes vádját magukra zúdítva) nevezik kártevőnek a szarvast vagy a muflont, holott az erdőgazdálkodásra gyakorolt hatásuk általában drasztikusabb és hosszabb lefolyású, mint a legtöbb károsítónak kikiáltott rovaré. Ez nyilván annak tudható be, hogy akiket erős érzelmi vagy gazdasági szálak kötnek a vadhoz és a vadászathoz, azok szemérmesen lesütik lelki szeméiket és szánt szándékkal feledkeznek meg a túlszaporodott vadállomány okozta problémákról. Ilyen nagyvonalú felmentésre miert is számíthatnának a fitófág rovarok, hiszen csak nagyon kevesek lelkét melengeti egy csám-

csogva rágó lepkehernyó, aminek trófeája sincs, terítékre sem fektethető, és legfeljebb az énekes madarak tudják megenni.

Kétségtelen tény – és ezt jelen sorok írói nem is vitatják –, hogy a fitófág rovarok némelyike a mi vélt vagy valós érdekeink ellen véve éli életét. Ezt azonban már több millió éve teszi, véletlenül abban, hogy az utóbbi 1–2 évszázadban valaki önkényesen megváltoztatta a játékszabályokat. Ráadásul a játékszabályok mellett a feltételek is alaposan megváltoztak. A szuboptimális termőhelyre telepített monokultúrák rovarnak, gombának egyaránt optimális körülményeket nyújtanak. Megterítettük az asztalt, majd felháborodunk, mert leülnek mellénk ebédelni? Profán hasonlattal élve ez valami olyasmi, mintha egy óvodás gyermek kezébe gyufát adnánk, azután pedig véresre verjük, mert felgyújtotta a függönyt...

A kár az ember szemszögéből vitathatatlan, esetenként forintban is kifejezhető tény. Az sem vitatható, hogy helyenként és időnként az ellenük való fellépés gazdaságilag is kimutatható hasznot hoz. Ez az érem egyik oldala.

Az erdő életközösségét tekintve azonban aligha beszélhetünk károsí-

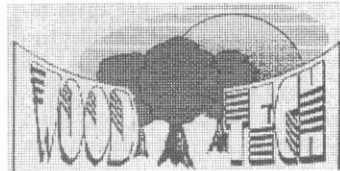
tókról. Ott minden fajnak van valamilyen funkciója és a szereplők egymással finoman „kicsiszolt” kapcsolatban állnak.

Ha tehát egoizmusunktól elvakulva bármelyiküket feleslegesnek neveznénk, akkor súlyosan tévedünk, hiszen akár a napsütést is illethetjük hasonló jelzővel, ha elvakítja szemünket, vagy az esőt, ha éppen eláztat bennünket.

A herbivor szervezetek léte a gazdanövény számára nem csapás, hanem egy hosszú és közös evolúciós út eredménye. Olyasmi ez, mint egy tartós házasság, amelyben vannak ugyan összetűzések (melyeket egy kívülálló ellenséges viszonyként is értelmezhet), de a felek azért egymásra utaltak, és szolgálják egymást, a fennmaradás közös érdekét.

Nagyon valószínű, hogy a „károsító, kártevő” kifejezések még sokáig használatosak maradnak. E kis írás célja nem is az, hogy száműzze őket az erdészet szakszótárából. Fontos lenne azonban, hogy világosan lássuk és elismerjük, hogy jelentésükben kizárólag egy meglehetősen önző és gyakran szűklátókörű emberi szemlélet érvényesül.

**LIGNO
NOVUM**

SOPRON

– 1995. augusztus 23-26. –

A WOOD-TECH Erdészeti és Faipari Szakvásár 1995-ben új konstrukcióban a hagyományos LIGNO-NOVUM Asztalosipari Szakkiallításal egyidőben, augusztus 23-26. között kerül megrendezésre.

Helyszín a Soproni Sport- és Szabadidőcentrum, illetve az ahhoz kapcsolódó külső terület, ahol a kiállítás növekvő igényeinek megfelelően mobil csarnok felállítására is lehetőség nyílik.

A két szakkiallítás helyileg is elkülönül az eltérő profilnak megfelelően. Így a WOOD-TECH az erdészeti, rakodási, szállítási és elsődleges faipari gépek vására, a LIGNO-NOVUM pedig hagyományainak megfelelően a bútór- és épületasztalos-ipari vállalkozók gép-, szerszám-, anyag-, kellék- és szerelvényigényeit szolgáló vásár.

A szakvásárokhöz kapcsolódóan – az eddigi évekhez hasonlóan – erdészeti és faipari szakmai találkozók, konferenciák is megrendezésre kerülnek.

Szervező: PROGRAM Rendezvényszervező Kft.
H-9400 Sopron, Virágoskert u. 3.
Tel./fax: (36) 99/338-538.

Hozzászólás Bodor László „A természetvédelem és a Duna–Dráva Nemzeti Park létesítésének gondjai erdész szemmel” című cikkéhez

Nagyon remélem, hogy nemcsak a hivatásos természetvédők, hanem az erdészek zöme is elhatárolódik *Bodor László* gondolataitól, amit a Duna–Dráva Nemzeti Park létesítésének kapcsán írt.

Mint ahogy igaz, hogy a természetvédelem erdészeti alapokon jött létre, úgy annak is igaznak kell lennie, hogy a természetvédelem legelkötelezettjeibnek éppen nekünk, erdészeknek kell, kellene lennünk!

Tény, hogy az erdőgazdálkodás – koronként más és más felépítésű, nevű – mindig is nyereségorientált volt, érdeke volt az erdő maximális kihasználása, abból a legnagyobb hozam kitermelése. Ez most sincs másként, mégsem adhat alapot az ilyen szemlélet kialakulására.

Nekünk igazán tudnunk kellene, hogy természeti környezetünk végveszélyben van, a túlélés egyetlen módja a biológiai sokszínűség–biodiverzitás megőrzése, fenntartása. Egy nemzeti park létrehozása legalább annak a mikrokörnyezetnek ad védelmet, esélyt, hogy természetes sokszínűségében fennmaradjon.

Egy racionálisan kezelt erdőtést, legyen az egy egyetlen vagy két fajfajból álló – természetesen azonos körü – erdőtársulás, biológiailag nagyon szegény, és nem természeteszerű. Abban a növény- és állattársulások szerény formái jöhetnek létre.

Mindenképpen természetszerűbbnek kellene erdőgazdálkodnunk, sőt nekünk kellene a természetvédelemre méltó területeket vagy akár egyes fákat, földtani képződményeket stb., mint a terület legjobb ismerőinek, felkutatnunk, védelmeznünk. És nem kellene az ilyen irányú szándékot támadnunk!

Hogy valóban elihesse a közvélemény, hogy mi a természet szeretetért lettünk és vagyunk erdészek, nem lehet célunk az erdő önös kihasználása!

Szóval lássuk meg a fától az erdőt!

Inczédy György

MATUS JAKUBIS

(Zólyomi Műszaki Egyetem, Erdészeti Kar)

Aktuális drótkötegelésű kő EKO-BLOCK építőelemek az erdészetben

Drótkötegelésű kő és drótkosaras kavics elemeket Olaszországban már a múlt század végén alkalmaztak. E megoldás előnyei más országokat is használatára ösztönöztek, és ez a folyamat napjainkban is tart.

Az EKO-BLOCK építőelemek három alapvető konstrukciós elemből állnak:

- hegesztett rácsok (hálók),
- kötőelemek,
- távtartó elemek.

A hegesztett hálók 3,8, 4,5 mm keresztmetszetű horganyzott acél drótkötből állnak. Tervezik a 2,5 mm átmérővel való gyártást is. A rácsnyílások mérete 12,5x12,5 cm; 12,5x6,5 cm; 6,25x6,25 cm; és lehetőség van e méretek többszörösének gyártására is a szerkezet kitöltésére szánt kő vagy kavics mérete alapján. Az egyes huzalok már a horganyzás után kerülnek összeillesztésre, ezzel érik el a lehető legnagyobb, korrózió elleni védelmet, ami kb. 100 év elméleti élettartamnak felel meg. A kész hálók mérete 30x30 cm-től 300x100 cm-ig változik, és a fenti méretek többszöröse.

A kötőelemek átmérője 7 mm, és szintén horganyzottak. Szakítószilárdságuk: 340-480 N/mm², max. terhelés 1300 N. Gyártják 300, 200, 160, 100, 60 cm hosszúságban. Fel-

DR. SZEMERÉDY MIKLÓS,

Szabolcs-Szatmár-Bereg, Hajdú-Bihar és Szolnok régió képviselője

Mint régióképviseelő az alföldi erdőgazdálkodást fenyegető veszélyek elhárításáért szeretnék munkálkodni. Egyre fenyegetőbb valóság az ország kettészakadása.

Ez a szakmában, az alacsony jövedelmezőségű alföldi erdőgazdálkodók leszakadásában (csődbe jutásában) jelentkezik.

A jelenlegi kezelő szervezeti forma – a kizárólagosan profitorientált

gazdálkodás – az erdőgazdálkodástól idegen, így a hátrányos helyzetű gazdálkodók megvédésére alkalmatlan.

Egy olyan új (kincstári) kezelőszervezet létrehozása szükséges, mely képes megteremteni a természeti és gazdasági „szegénység” szakmai kezelését.

(Pl. az Erdőalap kiegyenlítő funkcióinak működtetésével, a tuskózás, talajelőkészítés egységárának alföldi

visszaállításával, erdővédelmi költségek átvállalásával stb.)

használhatók a kosár oldalainak összekötésére vagy a matracok peremén.

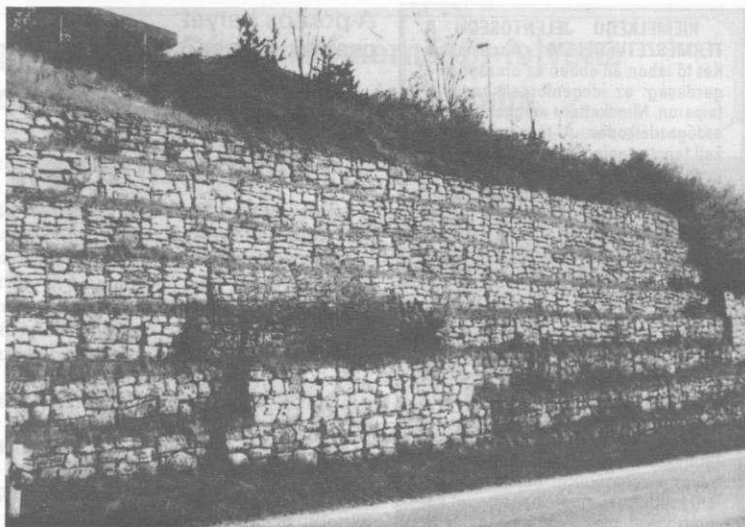
A távtartó huzalok az építés ideje alatt – egészen a szerkezet feltöltéséig – biztosítják a szerkezet stabilitását. Szükség szerint elhelyezhetők; és gyártják 163, 103, 65, 55 cm-es méreteken.

Az említett alkatrészekből a következő, alapvető szerkezeti elemek készülnek: kosarak és paplanok, átfolyóelemek, valamint ívek kiképzésére alkalmas elemek. Az alkatrészeket az építkezés helyére szállítják, már leszabott méreteken, és ott építik össze a kötőhuzalokkal úgy, hogy áthúzzák a gyárilag erre a célra kiképzett nyílásokon. Két szomszédos kosár összekötésénél elég egy középfalat kialakítani, és ezzel 10% háló megtakarítható. Ha négy kosár kerül két rétegben összekötésre, akkor a tőpustól függően 26%-os megtakarítás érhető el.

Az EKO-BLOCK felhasználására sok lehetőség nyílik. Felhasználható pl. támfalak építésére, hidak és vízvezető objektumok szárnyainak és homlokfalának, valamint rakodórampák építésére. Felhasználható lavinafogók, vízmosáskötő gátak építésére, katlanok és földcsuszamlások megkötésére, teraszolási munkálatoknál. Vízfolyások fenék- és oldaleroziót meggátoló művek építésénél, építhető belső vízládák oldalfala, küszöbök, bukók. Használatával előnyös helymegtakarítás érhető el, pl. szűk völgyekben. Zajcsökkentő falak építésénél is felhasználásra kerülhet.

Az EKO-BLOCK nagy előnye a különféle körülményekre ügyelő részletes méretezés, ami táblázatokból és rajzdokumentációból áll.

Svájci viszonyok között 1 m hosszú 5 m magas támfal építésekor 50% költségmegtakarítást értek el a betonnal szemben. Előzetes számítások szerint az EKO-BLOCK gazdasági előnye más államokban, ha kevésbé is látványos, de jelentős (70-80%).

Az EKO-BLOCK kiépítése nagyon gyors. Az elemek összeállítása 1 m³ térfogatra átszámítva 5-8 percet vesz igénybe, feltöltése – a felhasznált kötől függően – 60-80 perc, és az elemek lezárása (szintén 1 m³-re) 4-8 perc. 1 m³ úrtartalom EKO-BLOCK kiépítésére a konkrét viszonyoktól függően 69-146 perc, azaz 1,15-2,43 óra szükséges.

Az EKO-BLOCK nagy előnye, hogy kombinálható vegetatív elemekkel is, ami a tájban jelentős ökológiai és esztétikai hatást fejt ki.

Az elemek variálhatósága lehetőséget nyújt pl. speciálisan erre a célra szolgáló csövekben az élő-helyi viszonyoknak megfelelő facsemeték ültetésére.

Az EKO-BLOCK forgalmazója Szlovákiában a pozsonyi COMPAG cég, kizárólagos exportjoggal Magyarországra, Lengyelországba, Ukrajnába és Csehországba.

A cég vállalja a tervezést és a kivitelezést, vagy más szervezet is elvégezheti.

Előny, hogy a megrendelt elemek azonnal szállíthatók. Úgy tűnik, hogy ez az építőelem, elő-nyeinak köszönhetően Magyarországon is megállhatja helyét az erdészeti építészeten.

DR. GŐBÖLÖS ANTAL, Csongrád, Bács-Kiskun és Békés régió képviselője

Remélem, hogy az OEE a következő időszakban segíti majd:

– az erdészeti ágazat egységének megerősítését, tájegységtől, tulajdonformától, munkamegosztás helyétől stb. függetlenül,

– a korszerű táji erdőgazdálkodás módszereinek kihasználásával az ökológiai értékek megőrzése, újak létrehozása válik lehetővé,

– hivatásunkhoz méltó oktatás-kutatás erősítse meg szakmánk társadalmi elismertségét.

KIEMELKEDŐ JELENTŐSÉGŰ A TERMÉSZETVÉDELEM Ausztriában.

Két fő lábon áll ebben az országban a gazdaság: az idegenforgalmon és a faiparon. Mindkettőre meghatározó az erdőgazdálkodás. A táj vonzó képét kell fenntartania az idegenek részére, és a faipar nyersanyagellátásáról kell gondoskodnia. A kettő csak nehezen egyeztethető össze különösen most, amikor előtérbe lép az ökológia, a természeteshez közelítés, de ugyanakkor a társadalomnak a természettel való élési igényének eddig nem sejtett fokozódása is. All ez a többi ipari országra is; a kérdést ezért tavaly ősszel az osztrák természet- és környezetvédelmi társaság, valamint a szövetségi környezetvédelmi hivatal szűles körű nemzetközi értekezleten igyekezett tisztázni. Ez alkalommal kitént, hogy a természetvédelmet már nem elégíti ki egyes meghatározott objektumok feletti rendelkezés joga, hanem szót kér a gazdaság mind több ágában, így az erdőgazdaságban is. Behatolására mi sem jellemzőbb, mint hogy 1988 óta Felső-Ausztriában minden erdei útépítés természet- és környezetvédelmi engedélyezési kötelezettség alatt áll.

Az értekezleten kitént, hogy itt egyazon terület használatára több igény is jelentkezik – más-más érvekkel. Ezek részben tudományos, másrészt csupán elképzelt alapokon nyugozanak. Az, hogy melyik milyen mértékben, még közelebről kell megvizsgálni. Az erdészek általában elutasítón viszonyulnak a szakmán kívüli igényekhez. A természetvédelemnek az erdőgazdálkodásból való kiindulására hivatkozva úgy tartják, hogy a szakszerű erdőgazdálkodás egyben azok kielégítését is szolgálja, de helyesebb az ilyen igények kielégítését is besorolni az erdőgazdálkodás célrendszerébe.

(ÖFZ 1995. 1. Ref.: Jérôme R.)

A pontos helyet csak tíz ember ismeri

Ősfenyőpark Ausztráliában

Valóságos júra parkra bukkantak Ausztrália egy elhagyott zugában, noha nem dinoszauruszok népesítik be, hanem „csak” kipusztultnak hitt ősfenyők. A fajfaj 150 millió éve jelent meg a földön, és az eddigi ismeretek szerint mintegy 60 millió éve kihalt. A sydneyi Királyi Botanikus Kert igazgatója, *Carrick Chambers* professzor szerint a felfedezés tudományos szempontból csaknem akkora, mintha egy élő őshüllőt találtak volna – írja az *MTI-Panoráma*.

Az „élő kövületeket” a Kék-hegységben, a *Wollemi Nemzeti Parkban* találták, amely ugyan alig kétszáz kilométerre fekszik *Sydneytől*, de a félmillió hektár kiterjedésű területén még turista-utak sincsenek. A természetvédelmi területeket felügyelő állami hivatal egyik munkatársa, *David Noble* a parkot járva kötélen leereszkedett egy 600 méter mély szakadékba, ahol mintegy ötezer négyzetméternyi területen szokatlan fafélésegre lett figyelmes. Összesen 23 felnőt faóriást és 16 facsemétét számolt össze. Kérgük csokoládébuborokéhoz hasonlított. Egyes példányok magassága meghaladta a 40, átmérőjük pedig a három métert. Egy faágat magával vitt, bár arról sejtelve sem volt, hogy a világ egyik legritkább növényfajára bukkant, amelynek legközelebbi, rég kipusztult rokonai csak megkövült formában ismertek a földtörténeti középkor júra és kréta időszakának üledékes rétegeiből.

Az évszázad egyik legjelentősebb növénytanai felfedezését eltitkolták, egy sydneyi újság azonban a minap kiúrtolta a szenzációt. Új-Dél-Wales szövetségi állam kormánya kénytelen-kelletlen megerősítette a lap értesülését, a környezetvédelmi miniszter pedig leszögezte: a wollemi fenyőnek elnevezett botanikai ritkaság megóvása érdekében ezután sem árulják el a fák pontos lelőhelyét.

A föld legszárazabb kontinensen az elég nedvességet őrző és a bozóttüzekről is mentes szakadékvölgy, mint parányi ökológiai fülle, megővta az ősfenyőt a kipusztulástól, de emberi gondatlanság vagy okatlan vandalizmus nyomán végképp eltűnhet a föld színéről. A szakadék pontos helyét (egyelőre?) csak tíz ember ismeri.

(Magyar Nemzet, 1995. január 3.)

HARASZTI GYULA,

Nógrád, Heves és Borsod-Abaúj-Zemplén régió képviselője

1964-ben születtem Budapesten, vegyész mérnök-házaspár gyermekeként.

A hajdúszoboszlói gimnázium érettségijét követően felvételt nyertem az Erdészeti és Faipari Egyetemre, ahol 1988-ban erdőmérnöki oklevelet szereztem.

Az Ipolyvidéki EFAG diósjenői erdészeténél töltöttem gyakornoki év után a váci erdészethez kerültem, itt három évig dolgoztam műszaki vezetői beosztásokban. 1990-92. között a Gödöllői Agrártudományi Egyete-

men vadgazdálkodási szakmérnöki képesítést szereztem. 1992. februárjától a romhányi erdészet vezetője vagyok.

Az OEE-nek 1984 óta vagyok tagja. 1994-ben a tisztújító kiüldöngyülés az egyesület elnökségének soraiba választott, Nógrád, Heves és Borsod-Abaúj-Zemplén megyék régió-képviselőjeként.

Szakmapolitikai álláspontom a nagy területű, az állami tulajdon túlsúlyával jellemzett, a nagyvadgazdálkodást is magába foglaló, terve-

zett és felügyelt erdőgazdálkodási struktúra mellett tör lándzsát.

II. János Pál pápa Vitus Géza erdőmérnököt felvette a Szt. Szilveszter lovagrend tagjai sorába

Vitus Géza erdőmérnök egyike azon kollégáknak, akit a történelem viharra messze sodort szülőföldjéről. A Hargita nyugati lankáinál fekvő Szent-egyhárosfaluban született. Ki tudja, miért, de úgy látszik a székely gyerekek sorsa valahogy egybefonódik a nagy utazásokkal. Mert nem csak Kőrösi Csoma Sándort vetette a sors sokezer kilométerre hazájától.

„30 évvel ezelőtt egy üvegbe zárt üzenetet találtak a francia tengerparton. Mint kiderült, az 1500-as években dobták valahol a tengerbe. A „feladó” egy Vitus János nevű székely ember volt. Valószínű a sok gyermek a családokban, és a Székelyföld gyenge termőterületei is közrejátszottak a sokszor kalandos elvándorlásban” – mondja Vitus Géza.

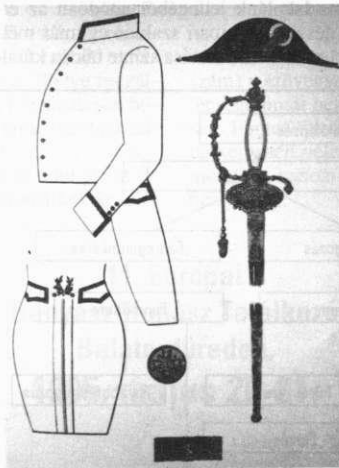
Tulajdonképpen történelemtanár akartam lenni. Azt hittem, hogy ha megtanulom az igazat és azt képviselem, tanítom, azzal megmentem a székelységet.

Keresztapám intett, hogy olyan pályát válasszak, amelyik minden időben kenyeret ad. A falubéli Rácz doktor úr, amikor meghallotta, hogy Sopronba akarok menni, egészen odavolt az örömtől. Egy unokatestvére mint bányamérnök járt oda és csuda dolgokat mesélt az ifjúsági életéről. Először helyhiányra hivatkozva elutasítottak. Személyesen jöttem fel Modrovicshoz, aki a dékán volt akkoridőn. A folyosón Lesenyi Ferenc és Sébor János állodgáltak és látták, hogy lógó orral jövők ki a dékáni irodából. A portás szólt, hogy menjek vissza a dékániba. Ott közölték, hogy fel vagyok véve. Nem tudom mi történt közben.

Így kerültem Sopronba.

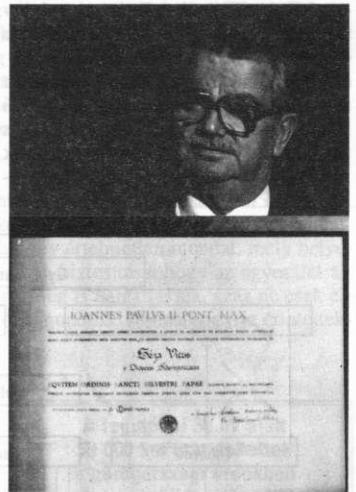
Aztán a végzés után itt is maradtam. Rövid kapuvári kitérő után 1953-ban Sopronba kerültem az erdőgazdasághoz.

1964 őszén szabadságra mentem Ausztriába, mert feleségem unokatestvére esküvője lett volna. De az esküvő előtti napon a vőlegény és a menyasszony autóbalesetben meghalt. A szülők óriási gyászát – amit egyetlen gyermekük elvesztése okozott – akartuk enyhíteni, hogy tovább maradjunk kint. Táviratilag kértem a meghosszabbítást. Nem kaptam. Úgy döntöttem, hogy kint maradok. Állás és nyelvtudás nélkül. Aztán 1965-ben felvettek a kismartoni püspökséghez erdőgazdák-

nak, de egy kicsit érteni kellett a mezőgazdasághoz is. 1500–1800 hektár erdő volt, amin gazdálkodni kellett. Ebben benne volt a plébániák erdőterülete is. Szép feladat volt, hiszen sok új erdőt telepítettünk, amit ma már, mint szakmai eredményt is bátran mutogathatunk.

1981-ben látogatóm volt. Munkaadóm, László István püspök Lengyelor-

szágból jött vendéget hozott. Meglepődve tapasztaltam, hogy az érsek milyen jól ért az erdőhöz. Ismerte az üzemtervek csíjnát–bfnját. Tudta, hogy mire kell vigyázni, mit szabad, és mit nem szabad az erdőben csinálni. A vendéget úgy hívták, hogy Karol Vojtula. Azóta több mint egy évtized telt el. Karol Vojtula mint legfőbb katolikus egyháziügyi méltóság a Vatikánba költözött, II. János Pál néven.

Bizonyára emlékezett öszentsége a kismartoni magyar erdőmérnökre, amikor a lovagrendbe való felvétellel tüntetett ki.

Gratulálunk!!

Pápai Gábor

Nagyszerű előadást tartott a Magyar Kultúra Napján Visegrádon a Parkerdő Rt. székházában NEMESKÜRTI ISTVÁN tanár úr. Nagy-nagy szükségünk van a nemzeti összefogásra, hallhatta a közel másfélszáz jelenlévő.

Szakképzési célok a Roth Gyula Erdészeti és Faipari Szakközépiskola gyakorlati oktatásában

Az elmúlt évek változásai sok tekintetben új helyzet elé állították a szakképző intézményeket.

A korábbi évtizedekben gyakran ért bennünket az a vád, hogy középfokú szakképzésünk túl elméletiessé vált és a kikerülő fiatal szakemberek csak hosszabb betanítási idő után válnak alkalmassá feladataik ellátására.

diák egyaránt nap mint nap szembetalálja magát a gyakorlati élet problémáival. Ez a törekvés biztosítja az életszerűséget és ezen keresztül lehet eljutni a már korábban említett színvonal-növekedéshez.

Iskolánk jellegéből adódóan az erdészeti és faipari szakma egymás mellett történő oktatása szinte tálcán kínál

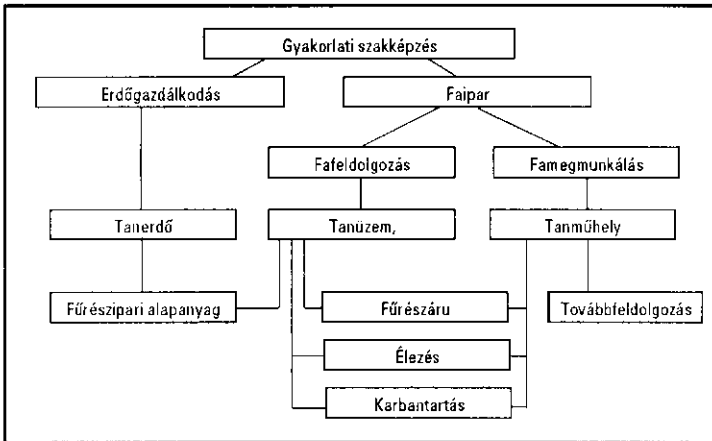
részipari alapanyag tanfűrészüzemű feldolgozásával kapcsolódik a rendszerhez. Pályázatot nyertünk egy rövidfa felvágására is alkalmas keretfűrész beszerzésére. Ennek a tanfűrészüzemnek a beindítása az elkövetkezendő év feladata lesz. Itt már a tantárgyi gyakorlatokon és naposi szolgálaton túl termelő tevékenység is végezhető, ami komoly előrelépést jelent az eddigi Tanulmányi Erdőgazdaság Rt. fűrészüzemében végezhető gyakorlatokhoz képest. A kettő együtt a követelményszint jelentős emelését teszi lehetővé.

A korábbiaktól eltérően a most fel-felutó fafeldolgozó technikusképzésünk az elsődleges faipari ismeretek mellett jelentős másodlagos fagemunkálási ismeretekkel is bővült. Ennek gyakorlati bázisát az elmúlt két évben bővített tanműhelyünk adja. Az itt folyó munkához az alapanyagot a tanfűrészüzem által elkészített fűrészáru biztosítja. A gyakorlatok során kisbútorok, nyílászárók készítése a feladat. Olyan termékek készülnek itt, amelyek kollégiumunk felújításakor beépítésre is kerülnek. Mindezek mellett természetesen elméletigényesebb gyakorlataink végrehajtásához komoly segítséget kapunk az erdőgazdaságtól, az Erdészeti és Faipari Egyetemtől és a soproni faipari vállalatoktól is.

Reményeim szerint talán sikerült érzékeltetnem a teljesség igénye nélkül törekvéseink lényegét, jelenlegi állapotát. Szeretném tudatosítani, hogy az ellehetetlenülés felé sodródó költségvetésünk fejlesztő elképzeléseinket még töredékeiben sem fedezi. Az egyetlen lehetőség a gazdálkodó szervezetek szakképzési hozzájárulásából megszerezhető támogatás. Nagyon sokat segítené ezen a téren a szakma által összehangoltabb támogatási rendszer kialakítása.

Szeretnénk bízni abban, hogy szakmánk nagyobb figyelmet és ezzel együtt anyagi segítséget is fordít a szakképzésre még akkor is, ha a jelenlegi helyzetben alig van felelőssége a jövő szakemberképzéséhez szükséges anyagi és tárgyi feltételek megteremtésében.

Rónai Ferenc

A közelmúltban kialakult körülmények minden tekintetben arra ösztönöztek minket, hogy gyakorlati oktatásunkat újragondoljuk és a korábbi szisztémát felváltsuk egy rendszerbe foglalt gyakorlati renddel, melynek végén tanulóink önálló munkára képesek akár a vállalati, akár a magánszférában.

Nem volt könnyű dolgunk, és nincs ma sem. A pénzihiány, a szakképzés igényeivel szemben megnyilvánuló értetlenség rengeteg időt és energiát rabolt el tőlünk. Ezek az igények korántsem túlzottak, hiszen a hatékonyság növelése, a képzés színvonalának emelése vezérelte gondolatainkat.

Lépésről lépésre haladtunk, kezdve a tantárgyi gyakorlatok át gondolt egymásraépítésével, a rendelkezésre álló idő jobb kihasználásával, folytatva az eszközfejlesztéssel.

A nyugat-európai országok példájához hasonlóan célunk, hogy iskolai keretek között tudjuk a szakképzés gyakorlati feltételerendszerének döntő részét megvalósítani úgy, hogy tanár és

ja az alábbi gyakorlati oktatási rendszer kialakítását.

A megvalósulás eddigi törekvései közül létrejött a Tanulmányi Erdőgazdaság Rt. hegyvidéki erdészeti területén egy 534 ha-os önálló üzemtérrel rendelkező tanerdő. Ennek teljes szakmai irányítása az iskola feladata. Sajnos pénzügyileg továbbra is az erdőgazdaság kezében van. Ez egyik oldalról előnyösnek tűnik számunkra, mert kockázatmentes. A másik oldalon az eltérő érdekek nem teszik zökkenőmentessé a működést.

A tanerdőben a csemetetermesztéstől a véghasználatig szinte minden gazdálkodási feladat életszerű körülmények között tanítható és gyakorolható. Ennek előnyeit azt hiszem nem kell különösképpen ecsetelnem. Végzős technikusaink elegendő manuális termelői gyakorlattal, kellő mértékű szakmai áttekinthetőséggel és számos szakma jogosítványával hagyják el az iskolát.

Faipari gyakorlati képzésünk a tanerdei véghasználatok során termelt fű-

A FAO EURÓPAI ERDÉSZETI BIZOTTSÁGA JANUÁR 25-28. KÖZÖTT TARTOTTA 27. ÜLÉSSZAKÁT. (E bizottság a legmagasabb nemzetközi erdészeti fórum, a FAO Erdészeti Bizottság regionális szerve.)

A bizottság áttekintette a FAO Európai Regionális Konferenciájának erdészeti vonatkozású témáit, a FAO Erdészeti Főosztály és a FAO Európai Regionális Iroda tevékenységének a bizottság érdekköréhez tartozó eredményeit.

Megvitatásra került az európai erdők állapotáról készített jelentés, valamint a riói „Föld-csúcs” erdészeti alapelveinek megvalósítását célzó folyamat, mindenekelött azok a témák, melyeket a bizottság az ENSZ Fenntartható Fejlődés Bizottságának figyelmébe kíván ajánlani.

Részletes tájékoztatás hangzott el a genfi titkárság részéről az Európa fagazdaság trendjeit és kilátásait tagláló tanulmány (ETTSV) legfontosabb eredményeiről, illetve megállapításairól. E szerint Európa erdőgazdálkodása folyamatosan bővül, s kiemelt figyelmet kell fordítani a gyors ütemben felhalmozódó élfakészlet helyes hasznosítására.

A bizottság áttekintette az olyan feladatokat, mint pl. az átalakuló gazdaságú országok speciális problémáinak kezelé-

se, a szabványosítás, a magashegységi és a vízgyűjtőterületeket védő erdők kezelése, a Földközi-tenger medencéjében folytatott erdőgazdálkodás stb. megoldásában létrehozott nemzetközi szakértői csoportok tevékenységét, valamint saját 5 éves munkatervét, és a 26. ülés határozatának végrehajtásáról szóló jelentést.

A bizottság megválasztotta tisztségviselőit az elkövetkező két évre. A bizottság elnöke Willie Sheridan, az Egyesült Királyság képviselője, eddigi alelnök alelnökként újraválasztotta Jorge Casquilho portugál és Jan Heino finn küldötteket és új alelnökként megválasztotta Csóka Pétert, a bizottság magyar tagját. Gratulálunk!

Csóka Péter bemutatkozó írásában (EL. 1995. februári szám) a szövetségserkesztő ördögé és a szerkesztő figyelmetlensége miatt bekerült egy értelmetlen mondat, mely helyesen: Fontos feladat annak biztosítása, hogy az egyesület által képviselt vélemény meg is halgattassék, azaz ne csak elmondjuk, hanem arról is gondoskodjunk, hogy az érintettekhez jusson.

Erdőbirtokosági társulati ülést tartottak Csengeren

A megjelent 24 tag megvitatta az alapszabály-tervezetet. Kiss Attila elnök, Apáti László, Illés Ottó, Jukos Sándor, Kecskeméti Béla, Nagy István és Czibere László tagoknak adott szót a vitában. Jelen volt Bulyáki Sándor rendőrpárancsnok, és a helyi kisebbségi önkormányzat két képviselője is. Megállapodtak, hogy vágástéri hulladék ingyenes gyűjtéséért a cigányság képviselői jobban figyelnek az erdei lopásokra. Kifogásolták, hogy a tűzifát a TÚZÉP 300 forintért vásárolja fel, és 500-ért adja.

NONPROFIT MŰKÖDÉSŰ GÖRÖG ÖKOLÓGIAI CENTRUMOT alapítottak az év januárjában, amelynek alapvető célkitűzései a következők:

- a természeti környezet védelme;
- a fauna, a flóra és a természetes biotópok fenntartása;
- vadbiológiai és ökológiai tudományos kutatások;
- a környezetfejlesztés és a gazdasági fejlődés olyan irányzatainak támogatása, amelyek kellő mértékben figyelembe veszik a természet érdekeit.

(Naturopa Nachrichten 94-3.
Ref.: Vig P.)

11. Európai Bányász-Kohász Találkozó Balatonfüreden, 1995. május 20-21.

Május 19.: A résztvevők megérkezése és elhelyezése Balatonfüreden.

Május 20. 10 óra: Helyszín az ünnepi sátor. A találkozó megnyitása. Üdvözlések, majd kultúrmműsor.

20 óra: Zenés baráti találkozó (tánc).

Május 21. 9 óra: Megemlékezés a bányászshősökről. Emlékfaültetés a Tagore-sétányon.

10 óra: Ökumenikus istentisztelet.

Helyszín: az ünnepi sátor.

14 óra: Ünnepi felvonulás.

kb. 16 óra: Visszaérkezés az ünnepi sátorba. Záró üdvözlések, szalagok átadása.

20 óra: Záró bál.

A legutóbbi 30 év alatt 50 000 km utat építettek a görögországi erdőkben

Az építkezést hivatalosan azzal indokolták, hogy ezzel az erdőgazdálkodás szállítási feladatait, a tüzek elleni védekezést könnyítik meg, és az erdei turizmus fejlődését tudják elősegíteni. A tapasztalatok azonban azt mutatják, hogy az utóbbi időkben a faanyag-termék nem emelkedett, mint ahogy az erdősített területek nagysága sem növekedett, viszont megduplázódott az erdőtüzek száma, és az esetenként érintett területek nagysága nem csökkent, inkább nőtt. Ugyanígy növekedett az illegális vadászat és az erdei legeltetés mértéke is. Maga az útépités 125 000 ár területet vett igénybe, és ha ehhez hozzáesszük a zaj, a talajerózió és a látogatók ellenőrizetlen környezetszennyező hatását, könnyen alkotunk olyan véleményt, mely szerint az erdei útépités összességében káros hatású.

A referáló véleménye szerint ugyanilyen káros hatású a természetvédelmi propaganda számára az ilyen tévedésekkel terhelt, támadható hírek közlése. Ha ugyanis csak a közölt számokat vesszük egybe, kiderül, hogy ezek az utak 0,25 m szélesek(!). Az 50 000 km mindenképpen hatalmas számnak tűnik, ha figyelembe vesszük, hogy hazánk teljes közúthálózatának hossza nem éri el ennek a számnak a kétszeresét. A felvetett gondolatok azonban mindenképpen alkalmasak arra, hogy fölkeltsék figyelmünket az ilyen beruházások korrekt hatásvizsgálata iránt.

(Naturopa Nachrichten 94.3.
Ref.: Vig P.)

A TERMÉSZET KALENDÁRIUMA

Március nevét Marstól, a küzdelem és a háború istenétől kapta. Eleinte azonban Mars nem a háború, hanem a tavaszi vetések védelmezője volt, aki távol tartotta a vetésektől az elemi csapásokat.

A rómaiak eredetileg márciustól, a tavasz kezdetétől számolták az esztendő hónapjait, s azokat sorszámokkal jelölték meg. Ennek nyoma ma is megvan, így a szeptember latinul hetediket jelent.

Régi kalendáriumokban találkozhatunk a március régies neveivel. Így hajdan nevezték böjtmás havának vagy tavaszelnöknek is.

Március az ébredés hónapja. A még meglevő összefüggő hótakaró a hónap elején általában elolvad. Olykor-olykor néhány napra még visszaköszönt a tél. A nappalok fokozatosan hosszabbodnak. Ezt jelzi a hónap jeles napja, a tavaszi napéjegyenlőség is.

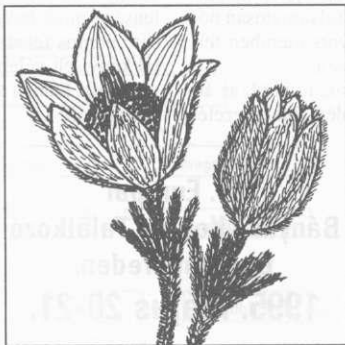
Régi kalendáriumok március hónapról is jegyeztek fel szokatlan időjárásokat. Így i. sz. 44 márciusának második felében Itáliát félelmetes hideghullám árasztotta el, s óriási havazások is voltak. 1190 márciusában a kereszties hadak szenvedtek igen sokat egy erős márciusi fagyhullám miatt. Ezzel szemben a krónikák szerint 1420-ban olyan meleg március volt, hogy a hónap második felében virágba borultak a rózsafák. 1707 március végén hatalmas mennyiségű hó esett Brassó környékén.

A hosszú téli hónapok után a hosszabbodó nappalok és az erősödő meleg hatására egyre több vadvirág bontogatja szirmait. A kora tavasz első virágai gyakran fehéres vagy zöldes színtűek. Mintha a Nap erejének gyengeségét tükröznék. Ahogy telik az idő, egyre több szín jelenik meg a sárgától a liláig, és ezeknek megannyi színváltozata.

A kora tavaszi növények szinte mindegyike geofiton, azaz a földben áttelelő hajtásaiból (ami lehet hagyma, gyöktörzs stb.) indul növekedésnek.

Ezekben jelentős mennyiségű tápanyag halmozódik fel. Ez teszi lehetővé, hogy ezek a növények kora tavasszal, még a lombfakadás előtt virágozzanak.

A márciusi erdei tisztások, rétek egyik jellegzetes növénye, egyúttal ékessége is a leánykőkörcsin (1. ábra).

Még szürkés-barnás mozdulatlan-ságban dermednek az erdei tisztások, legelők és sziklagyepek, amikor a leánykőkörcsinek lila szőnyegjei virágkelyheikkel beharangozzák a tavasz érkezését. Mivel ezekben az időkben még gyakoriak az éjszakai kemény hidegek, a virágokat kocsányaikkal együtt sűrű, selymes szőr védi a hidegtől. Valamennyi virág mintegy külön bundácskába burkolódik. A leánykőkörcsin mellett szinte azonos időben virítanak más, ám jóval ritkább kökercsinfajok is. Valamennyi fajuk védett, ezért tilos leszedni, töveit kiásni.

A márciusi erdőket, réteket, legelőket járva már nagyon sok virágzó növényben gyönyörködhetünk. Egyik legismertebb csoportot az ibolyák képviselik. Kevesen tudják, hogy hazánkban csaknem húsz fajuk él. A hegy- és dombvidéki erdők ismerős növénye az odvas keltike. Az erdők tavaszi képéhez hozzátartoznak a lila és fehér színű keltikevirágokból kialakult virágsszőnyegek. Száraz gyepek tömegesen előforduló virága, de kertekben is gyakran ültetik a szennyeslila, gömbvirágocsáiról ismert fürtös gyöngyikét.

MÁRCIUS tavaszelő

Úde rétek, mocsarak jellegzetes kora tavaszi növénye a gólyahír. Minden olyan helyen megjelenik, ahol legalább tavasszal vízborítás van és a vízszintingadozás nem túl nagy.

Szintén szép, nagy, aranyárga virágaival tűnik szemünk elé a tavaszi hérics (2. ábra). Feltűnően szép virágai-

ról kapta tudományos nevét. A görög-latin hitregékben szereplő Adonisz, a férfiszépség istene volt a névadója. A tavaszi hérics igazi sztyeppnövény, amit elterjedése is igazol. Keleten egész Közép-Ázsiáig elterjedt, míg nyugat felé már csak szórványosan fordul elő. Nálunk elsősorban a hegy- és dombvidéki sztyepprétek gyakori, védett növénye. Virágai hetekig virítanak.

Márciusban megindul a korai rovarélet, hiszen napról napra több a táplálék. Ezt használják ki az áttelelő bagolykehegyek is. Az áttelelő lepkék mellett megjelennek az áttelelő poloskafajok is és táplálkoznak, majd szaporodni kezdenek. A megduzzadt rügyek is fontos táplálékforrások. Ezt használják ki a rügyfúró ormányosok, amelyek petéiket egyesével helyezik a rügyekbe. Amit azután a lárvák gyakran tönkre is tesz rágásával. Nagyítóval a rügyeken apró, mákszemhez hasonló képződményeket láthatunk, a levéltetvek áttelelő petéit. Ezekből márciustól kelnek ki a lárvák. Azáltal, hogy elszívják a növények nedveit, a növény legyengül, a kifakadt rügyek eltorzul-

nak. A kora tavaszi napsütés előcsalogatja rejtekhelyükről az áttelelő fátyolkákat, amelyek a katicabogár lárváival együtt a levéltetvek legfőbb pusztítói.

Ahogy melegszik az idő, úgy élénkül a vízvilág is. Márciusban kezd nagy csapatokban fívhelyeire húzni a balin, ahol párokba állva megkezdődik a „balintánc”. A nőstények sódervagy homokpadokra, esetenként gyökerekre rakják 300-400 ezer ragadós ikrájukat. Ezekből a halivadékok 10 nap alatt kelnek ki és rögtön önálló életet kezdenek. Ebben a hónapban kezd fújni a pénzes pér és a fogas süllő is. Ez utóbbi faj 3-4 éves korában éri el az ivarérettséget. Folyó- és állóvizeinkben egyaránt megtalálható. Ívása 10 °C-os vízhőmérsékletnél kezdődik, ami nálunk általában március végén tapasztalható.

A legkorábban előmerészkedő mocsári békák mellett a legtöbb kételtű is előbújik rejtekhelyéről. A hím mocsári békák égszínkéi nászruhában pompáznak. A hónap folyamán a sekély vízi

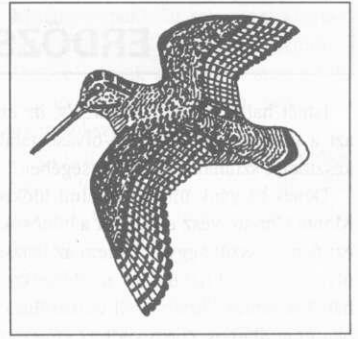
tavak, pocsolyák lassan benépesülnek. Megjelennek az erdei békák, ásóbékák, kacagó békák, varangyok és társaik, majd kezdetét veszi a nász. A barna varangyok nagyon területhűek. A kifejlett állatok minden tavasszal ugyanazt a vizet keresik fel, ahol ebihal korukban fejlődtek. A megfigyelések szerint igen messziről is képesek ezek a lomha mozgású állatok az egykori szülőhelyükre visszavándorolni.

A békák mellett előbújnak a gótéik is, amelyek hímjei ebben az időszakban gyönyörű nászruhát öltenek. Ráadásul a figyelmes szemlélő a vízben látványos násztáncuk tanúja is lehet. A nőstények 200-300 petéjüket egyenként ragasztgatják a vízínövények leveleire, vízbe nyúló faágakra. Ezek után a hímek nászruhája fokozatosan visszafejldik.

A melengető napsugarak előcsalogatják üregeikből az első hullóket is, a fúrge gyfket és rézsiszlót, valamint az elszórtan előforduló viperát is.

Megindul a tavaszi madárvonulás. A vizek mentén a nagy kócsagok, kárókatonák mellett egyre újabb és újabb fajok jelennek meg. A gémfélék mellett a récefélék közül is egyre több fajt pillanthatunk meg. Ebben a hónapban megszólalnak az első bölömbikák is. Felbukkannak költőhelyeiken a szárcsák is. A vízpartokat pedig bíbicek, godák, cankók csapatai népesítik be. A korán érkező fajok korán is költenek. Március közepén igen gyakran a nyári lúd és a nagy kócsag is tojásain kotlik.

Az erdők is kezdenek benépesülni. Az itt telelő fakopáncsok, cinegék már területet foglalnak és a párválasztással vannak elfoglalva. A kora tavaszi alkonyban egy-egy áthúzó erdei szalonka (3. ábra) megjelenésére számíthatunk. A cinegék, csuszkák éneke mellett felcsendül a csilpcsalpfüzike jól ismert hangja, majd gyönyörködhetünk az énekes rigó koncertjében is. Énekelni kezdenek a seregélyek, erdei pityerek és olykor már a barátka posztáták is. A magasban egerészölyvek nászrepülésében gyönyörködhetünk. A vízparti füzesekben fészketüket építik különféle anyagokból az őzlapók, így mohákból, zuzmókból, nád és gyékény terméséből, szőrökből, tollakból.

Felcsendül a mezei pacsirták gyönyörű éneke. Az árokpartokon megjelennek a csaláncsúcsok. Március végén rendszerint megérkeznek az első fehér gölyák (4. ábra) és a vizek mentén feltűnnek a füsti fecskék.

A márciusi mezőkön ugyanúgy láthatunk kergetőző mezei nyulakat, mint februárban, ám már szép számban akadnak nyúlfiak is. Ezek néhány napig teljesen szagtalanok, így a kítőnő szimatú rókák sem találnak rájuk. A vizek mentén a pézsmapockok násza zajlik a halászok nagy bosszúságára, mert bár növényevő, de mozgásával zavarja a hideg időben elpihenő halakat.

Az erdőben, a borzvárok mélyén, tél végén születnek a kicsinyek. Egyszerre láthatunk még tavalyi agancsú fiatal, véres agancstövű és új, barkás agancsot viselő szarvasbikákat is. Ez utóbbiak lassan, óvatosan haladnak, mert féltik érzékeny agancsukat. Márciusra kifejlődik az őzbakok késő ősszel levett agancsa helyett az új.

Andrés Pál

Kopjafát avattak a Monostorapáti erdészet udvarán

„Azokért, akik az erdőt szolgálták”

Készítette: Sándor Dénes
Dicsőszentmártonból.

ERDŐZSÓNGÁS

Ísmét hallat magáról *Wentzely, az erdész*. Profi író, költő megirigyelte volna azt a tömeget, mely az író-olvasó találkozáson megjelent a jobb sorsra érdemes keszthelyi színház stúdióhelyiségében.

Dénes bátyánk újra történelmi időkbe barangolt vissza. Írásaiban mint afféle Monte Christo vesz elégtételt a bűnösökön, kik életét megkeserítették. Ám mindezt nem bosszúvágygal, hanem az igazságérzet adta felsőbbrendűséggel teszi. Az olvasó nem tud haragudni az üldözökre, sokkal inkább megveti őket. Ám Dénes bátyánk emlék-ládafiájából előkerülnek új, az erdőn megélt történetek is. Ezekben mint álarcos Zorro védi az egyszerű embereket, a magyar parasztot, kik között annyira szeretett élni. Ám ha úgy adódik, önmagával is szigorú és Cyránóként vallja: „Magamat kigúnyolom, ha kell, de hogy más mondja, azt nem tűröm el.” Azazhogy mégis, de csak a magafajtajától, a lovagiasság szabályai szerint. Az első csepp vérig.

Sajnálatos, hogy a szakma nem használja ki jobban istenáldotta tehetségét. Mert ő – remélem nem haragszol meg Dénes bátyám – olyan figurája az erdészeknek, akik a szakavatatlan olvasónak, hallgatónak, nézőnek lenyűgözően tud beszélni a természetről, emberről, erdőről, tisztességről. Amint ezt számtalan rádiós és tévés fellépése bizonyítja. Ám a találkozó után mi is hazavittünk belőle egy darabot, amikor beálltunk az asztala előtt kigyózó hosszú sorba, és türelmesen kivártuk, míg beírta *Erdőzsóngás* című kötetébe:

Sok szeretettel ajánlom, *Wentzely az erdész*.

Részletek a könyvből:

Nekem mindig a parasztember volt a példaképem!

Valami megfoghatatlan tisztelet élt bennem irányukban!

Talán az a tudat is, hogy a magyar paraszt mindig a Hazához, a földhöz

kötődött, így Óbenne láttam a magyart! Bármí is történt vele a történelem során, Ő mindig itt maradt. Nem ment idegenbe soha, sehova!

Hiába énekelte könnyes szemekkel a kálomistája, hogy: „Te benned bízunk elejétől fogva!” vagy a pápista si-

ránkozó hangon a „Hol vagy István király?” kezdetű egyházi éneket, nem segített rajta se Istene, se királya!

De bízott bennük rendületlenül, tisztelte az államhatalmat, és a Haza hívó szavára még a vénebbje is fegyvert ragadott és az unokával együtt ment a tűzbe viharvert honvédlöbögők alatt, pedig a történelem tanúsága szerint egyik sem érdemelte meg tőle az áldozatot, a hűséget!

A papok is az Istenére hivatkozva sokszor becsapták, az állam urak is a vérét szipolyozták, de valami konok tudat hajította és ember tudott maradni az embertelenségben is!

Ezért becsülöm, szeretem és tiszteltem a magyar parasztot.

Hatvanban felszállt a gyorsra a katonai járőr, egy alhadnagy, meg két géppisztolyos és ahogy elhúztak a fülkénk előtt, rögtön szemet szúrtam nekik. Vissza is léptek.

Az alhadnagy akkora karszalagot viselt, hogy a karját a könyökénél nem tudta behajlítani tőle. Úgy tartotta a balkarját, mintha nyomorék lett volna. Csak vállból mozgott neki. A karszalagtól!

20 év körüli taknyos tírják pofa volt, vagy teknővájó!

Jobb kezét napóleoni mozdulattal a pisztolytáskán tartotta, a nyomorékforma karjával rám mutatott: az iratait! Felálltam és az utasok között kiléptem a folyosóra. Akkora volt előttem, mint egy miháldi kutya ülve. Mindenki bennünket nézett. A tahó élvezte a helyzetet.

Előszedtem hát a zubbonyomból a menetlevelet meg a dögcédulát – egy pléhből készült négyszegletes lapocskát, amelyen A. 161. szám volt beleütve. Forgatta nagy figyelemmel a menetleveletemet vagy két percig. Lehet, hogy az olvasással volt gondja, de az is lehet, hogy csak az időt húzta vele. A katonakönyvét! – morrant rám.

Az nekem nincs! – mondtam neki.

Nincs? – és a szemöldökét felhúzta a tányérsapka simlédere alá, és össze-

nézett a két fogdmögével, mire azok szorosabban mellém léptek. A kocsi-ban néma csend volt. Minket figyeltek és éreztem rajtok, hogy izgulnak értem. Nekem nincs katonakönyvem – mondtam hangosan –, én nem a Nép-hadsereg katonája, én munkaszolgálatos honvéd vagyok és Miskolcra! Nagykanizsára utazom menetlevéllel.

Gondolkodott. Erősen. Szinte belefájdulhatott a feje.

Van felszerelése? – Nincs! – mondtam, csak a köpenyem maradt benn a fülkében. Nos – mondta –, vegye fel és velünk jön!

Még a 60-as évek elején élt itt a környékünkön egy igen tehetséges, eddigelé ismeretlen festő-szobrász-faragó-rézkarcmetesző, aki ezeken felül grafikával is foglalkozott.

Igen ügyeskezű, jószemű ember volt!

Egy öreg, omladozó erdészlakban élt a feleségével és kislányával a kerülettel szomszédos szibikéi erdészkerületben, Várvölgy falu felett. Kőből épült uradalmi épület volt, de már vagy tíz éve nem lakta erdész. Udvarát felnötte a gaz, a hástya beomlott és az erdő lassan bekúszott az udvarba is. Vadon vette körül is, belül is!

Egy őszi délutánon néhány erdész barátommal arra vadászgattunk és felültünk a ház körüli rend! Az udvarról kitessékelve a vadon, a kiskertben vete-mények, pirosló paradicsom. A ház fala mellé odahengergetett néhány öreg, befülledt bükkfánk, padnak.

Még karfájuk is volt! Nyírfából.

A mester az udvaron festegetett. Ugyancsak megörült nekünk, gondolom, nem sokan látogatták meg, amióta itt élt.

Ez a szegény ördög úgy festett, rajzolt, ábrázolt mindent, ahogy a természetből látta. Ő is, mi is, a favágók is, de még a falu kódisa is!

Nem kellett hozzá magyarázat, se szárnyaló fantázia! Egyszerűen az volt, amit ábrázolt!

Hát ezzel a szemlélettel nem is tudott eddig betörni a kőkler művészek

kiváltságos világába! Mert ez a szerencsétlen a havat fehérre, a fákat, fűvet, vadvirágot olyan színekből keverte, ahogyan azt épelméjű ember látja. Az állatoknak, ha négy lábúak voltak, akkor négy lábat festett, a madarakon érdekességképpen toll volt, és nem szőr, ha meg egy zsidó pógár odáult eléje, hogy fossa le, az nem egy Quasimodót látott viszont a vásznon, hanem az ő tulajdon fizimiskáját, két szemmel, két füllel, és a fülei közé beszorult vidám, vagy éppen szomorkás képe nézett vissza rá a képről.

Hát ez bizony nem művészet! – mondták volt a szigligeti Alkotóház arra portyázgató, állami költségen tartott művészei.

Ehhez, kérem – ott a fényképezőgép, és kész!

Az erdőőrzési felügyelő valahányszor kijött az Erdészethez, neki mindig a rosszallását fejezte ki, hogy tőle soha nem kap feljelentést! Nekem elárulta, hogy miért nem. Rájött arra, hogy jogrendszerünk csodálatosan el tud szórakozni igazságszolgáltatás címszó alatt.

Ugyanis akkoriban, ha valakit erdei lopáson értek – és az nem haladta meg az 500 Ft értéket –, az egyszerűen csak kihágást követett el és mint ilyen püti-áner ügyet ejnye-ejnye! szavak kíséretében intézte el a járásbíróság nyakatekert paragrafusokkal ügyeskedő gárdája.

De ahhoz, hogy ez az ejnye-ejnye elhangozzon, a feljelentőnek legalább háromszor kellett megjelennie a bíróság előtt, mint sértett félnek (a magyar erdő megbízottja) és fapofával végighallgatnia a jog választékos modorú hasbeszédeit.

A végén még a vádlott védelmére keltek, mert mint mondták, az elkövetőnek nagyon nehéz gyermekora volt! Apja-anyja történetesen nem váltak el, így aztán mind a ketten öt püfölték!

Se tudományos, se nagyképfű művelője nem voltam ennek a lenyűgöző

Mindenségnek! Én soha nem akartam beleszólni, beleavatkozni évmillióss életébe! – csak azt tettem, amit a XX. század megkövetelt tőlem, sajnos nagyon sokszor eszetlenül!

El kell mondanom, hogy az erdőket nem a 90-es években, de jóval előbb kezdtük el irtani, természetesen tudományosan megmagyarázva, hogy ezek már beérett állományok.

Igen! – beérettek, főleg úgy, hogy a vágásérettségi kort lejjebb vette az üzemterv!

Meg az is közbejárt, és nem utolsósorban, hogy az export igen jól fizetett!

Az erdőkön, rakodókon megjelent külföldi fakereskedők és kufárok vették, vitték a fákat – a fában gazdag országokba! – és mi még örülnünk is a nagy fakeresletnek!

Már aki örült!

Akinek ettől függött a prémiuma, a nyereségrészesedése, az boldog volt! És taroltunk, mert kellett a valuta, kellett a bevétel!

Én is ennek voltam a kiszolgálója, még akkor is, ha szegycsilltem magamat az egyszerű fatermelő előtt, aki rámkérdezett: meddig bírja ezt még a magyar erdő?

Elkerültem a kérdő tekintetet, és szó nélkül tettem, amit elvártak tőlem a gazdáim.

Vágtuk az erdőt, januártól decemberig, tisztítottuk sűrű állományát, felszedtük hulló gyümölcsseit, magvait, makkjait, hogy legyen utódja majd a kertekben felnevelődött csemetékéből.

Szél és hőtöréskor a megfáradt és kidőlt fákat kivonszoltuk a nyiladékokra. Ezekből jobhára csak tűzfát termeltünk, hogy elmúlásukban is jót tehessenek: az apró fálvak fázós öregjeinek barátságos meleget adjanak, amikor hordja a havat a szél, és jégvirágok nyílnak a tenyérnyi kis ablakokban.

Tavasztól ősziig vidáman jártam a tiszta levegőtől lehelt nyiladékokat, belestem a szurdokok titokzatos félhomályába, ahol vadászó szöszmötölt.

ROVATVEZETŐ: DR. SZIKRA DEZSŐ

Az OEE helyi csoportjainak 1995. évi munkaterve

Bajai csoport

Március 24. Az OEE helyzete (tervezett előadó az orsz. vez. tagja)

Augusztus folyamán erdélyi kirándulás (résztevők, akik 1994. évben lemaradtak)

November 24. Az ágazat helyzete. Előadó: FM Erd. Hiv. részéről.

Dudás Pál

Balassagyarmati csoport

Február Vezetőségi ülés – Az 1994. évi tevékenység és az előtűnik álló feladatok megbeszélése.

Március Központi előadás – Az erdőbirtokosságról és a szakirányításról – Beszámoló az ausztriai tanulmányról.

Május (Előadó és téma később megjelölve)

Szeptember Tanulmányút, szakmai bemutató – A szakma lehetőségei a Cserháton.

Október (Előadó és téma később megjelölve)

Egyéb egyesületi munka Az „Erdők Napja” rendezvények megszervezése, segítségül hívva a 71/94.(V.7.) kormányrendeletet.

Zorvan Györgyné

Debreceni csoport

Január Vezetőségi ülés – Az éves munkaterv megbeszélése.

Február vagy *március* eleje Szakmai előadás – Dr. Tóth Béla: Az európai nyárfabizottság ülése, Gabnai Ernő: Olaszországi nyárfatermesztés.

Március vagy *április* Erdőrezsletenkénti költség- és hozamelemzés – előadás a nyírefőgyázi csoporttal és a Nyírerdő Rt.-vel közös szervezésben.

Május Belföldi tanulmányút – Szakmai tapasztalatsere Szatmár-Berege.

Szeptember Az ERTI Püspökudányi Kísérleti Állomáson folyó kutatások bemutatása.

November Közös rendezvény a Hajdú-Bihar megyei Magánerdő Tulajdonosok Egyesületével, a magánerdő-gazdálkodás aktuális problémáival.

Szemerédy Miklós

Egri helyi csoport

Február Megbeszélés a helyi csoport üzemi, társintézményi összekötőivel, elnökségi tag részvételével.

Május Belföldi tanulmányút a Bakonyba.

Június Nyugdíjas találkozó.

Szeptember Külföldi tanulmányút a Kárpátalján.

Október A keszthelyi helyi csoport fogadása Heves-Borsodi dombvidéki tanulmányúttal.

November A hazai Pro Silva szervezet működésének eddigi tapasztalatai. Rendezvény meghívott előadókkal.

Garamszegi István

Gödöllői helyi csoport

Január Előadás, filmvetítés – Szarvasfarmok Új-Zélandon.

Április Előadás – Magánerdő-gazdálkodás, erdőbirtokossági társulások.

Szeptember Tanulmányút – Erdőművelési, fahasználati bemutatók.

December Előadás – A természetvédelem aktuális kérdései.

Somogyvári Vilmos

Győri helyi csoport

Február Számítógép használata az erdőgazdasági gyakorlatban. Terapi adatrögzítési lehetőségek. Élőfa minőségének vizsgálati lehetőségei, valamint a nagyvad-hántáskár hatása a lágylombos fák faminőségére. Tervezett színhely: észak-hansági erdészet.

Február Kisalföldi erdészek bálja.

Április A tölgyek és a magaskőrös jövője a Kisalföldi Erdő Rt. által kezelt erdőgazdasági tájegységekben. Tervezett színhely: rábaközi erdészet.

Június Erdészeti növénynevelés helyzete a Kisalföldi Erdő Rt. fajpolitikájában. Tervezett színhely: dél-hansági erdészet.

Szeptember A Duna szlovák részről történő elterelésének hatása az ártéri erdészetek erdőállományára és gazdálkodására. Tervezett színhely: mosonmagyaróvári-győri erdészet.

Október Vadgazdálkodás az Rt. által bérbeadott területeken. Külö-

nös tekintettel a kerítés nélküli természetserű erdőfitések vadkárelhárítási tapasztalataira. Tervezett színhely: Ravazdi Erdészet.

November Találkozó a csoport nyugdíjasainak a hansági erdőgazdálkodás bemutatásával.

December Évadzáró rendezvény az erdőgazdaság központjában (él-ménybeszámoló).

Tervezett tanulmányutak, kapcsolatok:

– a már hagyományos lengyel kapcsolat ápolása;

– az 1994-ben megkezdett erdélyi erdészeti kapcsolatok kiszélesítése;

– a Burgenlandi Erdészeti Egyesülettel élő kapcsolat fenntartása;

– tanulmányút a Kiskunsági Erdőgazdaság Rt. területére;

– részvétel az 1995. évi vándorgyűlésen.

Támogatjuk:

– az erdészetek egymás közötti tapasztalatsereinek szervezését;

– a társerdőgazdaságok, intézmények OEE és egyéb szakmai csoportjainak látogatásait;

– az erdővel kapcsolatos közéleti rendezvények szervezését, azok feltételeit biztosítjuk;

– csoportunk tagjainak egyéni, tudományos munkásságát;

– a környezetünkben szerveződő magánerdő-gazdálkodást, erdőtelepítéseket.

Balsay Endre

Győr-Moson-Sopron megyei magánerdőgazdálkodási és környezetvédelmi helyi csoport

Március Jogszabályok, érdekvédelem (szakmai nap). Az erdélyi út feltételeinek megbeszélése.

Nyár: Csercesoprot fogadása szakmai tanulmányúton.

Elfogadott pályázat teljesítése.

Bolla Sándor

Békés megyei helyi csoport

Február 25. Erdészbiál – Sarkadremeti vadászház.

Április 13. Taggyűlés és szakmai program – Bemutatkozik a Természetvédelmi Igazgatóság.

Július első fele Erdész-piknik – Sarkadremete skeet pálya.

Szeptember közepé Szakmai tanulmányút.

Október első fele: Szakmai előadássorozat magán-erdőtulajdonosok részére.

Szani Zsolt

A kaposvári helyi csoport tevékenységét az alapszabály szellemében, az aktuális tennivalók figyelembevételével rögzíti.

Terveztünk laza és rugalmas, lehetőséget hagyunk a körülményekhez való igazodásra.

Kiscsoportjaink valamennyi erdészeti egységénél tevékenykednek, az ottani irányítók és tagtársak szakmai érdeklődésének, felkészültségének megfelelően változatosan, de növekvő igényességgel dolgoznak. Kiscsoportjaink negyedévenként tervszintű rendezvényt szerveznek, illetve a különleges helyzethez igazodóan választanak időközi rendezvény témát.

Tervezett rendezvények:

I. n. év: Erdészbiál előkészítése, lebonyolítása.

II. n. év: Az erdőfelújítások állapotának elemzése – Felkészítendő az erdőművelési osztály vezetője. A kimagaslóan értékes erdőállományok kezelése legfontosabb szakmai feladatunk. Felelős: Kelemen Sándor erdőműv. oszt. vez.

III. n. év: Erdőállomány-gazdálkodás jelene – jövője. A rendezvény felelőse: Kozma Ferenc, a Kaposvári Erdőrendezési Szolgálat igazgatója és Nadas József erdőfelügy. kolléga.

Folyamatok Az állami erdőgazdálkodó szervezetek együttműködése a magánerdők tulajdonosaival, szövetkezetekkel. A témafelelős: Csávicz János magánerdő gazdálkodási előadó, Choma Zsolt kereskedelmi osztályvezető.

Az év során egy alkalommal konzultációs megbeszélés a megyei országgyűlési képviselővel.

Részt veszünk az egyesületi közgyűlésen, s szándékaink szerint minden további jelentős eseményen.

Dr. Spingár Ferenc

Kiskunsági helyi csoport

Január 1994. évi beszámoló és 1995. évi munkaterv megbeszélése, vezetőségi ülés (Kecskemét).

Február Régió Baics-Békés-Csongrád megyei helyi csoportjai együttműködésének előkészítése (Ásotthalom).

Március Erdőgazdálkodás-vízgazdálkodás – előadások vízügyi szakemberek és gyakorló erdész szakemberek meghívásával (Bugac).

Április-május Privatizáció, magánerdő-gazdálkodás – Tájékoztató az FM EH előadójának meghívásával (Kecskemét). Külföldi tanulmányút szervezése Szlovéniába.

Június Erdészeti gyakorló szakemberei tájékoztatják egymást rövid előadások formájában munkájukról (Bugac).

Augusztus Részvétel az OEF pécsi vándorgyűlésén.

Szeptember Hagyományos nyugdíjastalálkozó megszervezése – A helyszín később kerül eldöntésre.

Október Kétnapos tanulmányút megszervezése a pilisi csoport területére.

November-december Külföldi tanulmányúton részt vett tagtársaink élménybeszámolója (Kecskemét).

Az ERTI és a Szegedi Akadémiai Bizottság tagjainak előadása (Kecskemét).

Ezenkívül szervezzük és fogadjuk hazai és külföldi tagtársaink, erdészek szakmai és kulturális programjait.

Bognár Gábor

Miskolci helyi csoport

Február Beszámoló az USA-beli tanulmányútról – Steiner József, a Miskolci Erdőfelügyelőiség igazgatója.

Február-március Tájékoztató az új erdőtulajdonosok részére az akácok sarjzatarásáról, annak technológiájáról és „szabadföldi fatermesztéséről” – Kapusi Imre tud. munkat. ERTI.

Május-június Szakmai kirándulás a Börzsönybe (1994-ben elmaradt).

Augusztus A sárospataki helyi csoporttal közös rendezvény a Bükk hegységben.

Bak Júlia

Nagykanizsai helyi csoport

Január Zala országyűlési képviselőivel a magyar erdőgazdálkodás és ezen belüli a zalai erdőgazdálkodás helyzetének megismertetése. A tájékoztatást adók között minden szektor képviselne magát.

Március Erdőművelési szakmai nap, állománynevelés, gyéntések kijelölésének szakmai követelményei a ZALAERDŐ Rt.-nél. A végrehajtásban tevékenykedő erdész és erdőművelők kollégák részére az elvek, követelmények szinkronba hozása. Erdőgazdálkodók, különös tekintettel az újonnan alakult magántulajdosók és irányban érdeklődő tagjai szakmai ismeretének gyakorlati bővítése.

OEE Kereskedelmi Szakosztály kihelyezett ülése.

Május PANNÓNIA 95 Maribor (2 fő). Nemzetközi szakmai tanácskozás. OEE Erdők a Közjólétért Szakosztály kihelyezett ülése.

Június Vándorgyűlés a Mecseki Erdészeti és Faipari Rt. és a pécsi helyi csoport szervezésében.

Tájékoztató az erdőgazdálkodás helyzetéről, az FM Erdészeti Hivatalról felkért előadó. Időpont a vándorgyűlés függvénye. 1995 második féléves tagdíjak rendezése.

Augusztus Tanulmányút, egy később meghatározandó helyszínre.

Szeptember 2. Pro Silva magyarországi rendezvénynek zalai tanulmányútja. Osztrák szakmai csoport fogadása tanulmányútra.

Október Erdőművelési szakmai nap, erdőművelési feladatok tervezése, nyilvántartásának új lehetőségei. Cél, mint a tavaszi rendezvényen. Az egyes erdőgazdaságoknál létező módszerek bemutatása.

December Az éves munka értékelése, jövő évi feladatok megbeszélése. 1996 első félévi tagdíjak rendezése. Tagnyilvántartás pontosítása.

Tihanyi Gyula

Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei csoport

Január Erdei fuvarozók szakmai találkozója.

Február Ismertetés és konzultáció az erdőbirtokossági törvényről és az 1995. évi erdőtelepítési támogatási rendszerről.

Május Erdészemajális.

Június Erdélyi tanulmányút cserelátogatás keretében.

Július Erdészeti gazdasági konferencia Erdőország mélységű költséghozam gazdálkodás címmel.

Szeptember Az év legjobb kerületvezető erdésze és vadásza.

Sári Zsolt

Sárospataki csoport

Január Vezetőségi ülés – 1994. évi munkaterv és rendezvények értékelése, 1995. évi munkaterv összeállítása.

Április Vezetőségi ülés – Új tagdíjfizetési kötelezettségek teljesítése, taglétszám regisztrálása, első félévi csoportrendezvény egyeztetése, előkészítése.

Május 1995. II. félévi szakmai program előkészítése, 1996. évi munkaterv egyeztetése.

Június Tájékoztató a csoport helyzetéről, létszámának változásáról, pénzügyi helyzetéről. A magyar erdőgazdálkodás mai helyzete és szükséges teendők az új tulajdonviszonyok változása tükrében.

Augusztus Az erdészeti igazgatóságok, az erdőbirtokosságok és egyéb erdőgazdálkodó szervezetek kapcsolatának helyzete. Előadó: Cserép János, az Északerdő Rt. vezérigazgatója. Felkért előadó: Kovács Gergely, a Hegyközi Vállalkozók Szövetkezetének elnöke.

Fehér István

Soproni Csoport

Január Erdészeti szaktanácsadás és érdekképviselet. Erdeink degradáltsága.

Február Erdészsképzés, erdőgazdálkodás az egyetemi hallgatók szemszögéből. A magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület erdészeti programja.

Március Téli erdőművelés alapjai.

Április Természetközeli erdőgazdálkodás.

Május Erdő és víz.

Június Erdésznek – vadászok – természetbarátok júniálisa. Vándorgyűlés.

Szeptember Haraszti kísérleti területek bemutatása.

Október Tankerület működésének tapasztalatai.

November Vadgazdálkodás a soproni hegyvidéken.

Ormos Balázs

Csongrád megyei helyi csoport

Január Vezetőségi ülés – Beszámoló közgyűlés előkészítése, 1995. évi munkaterv pontosítása.

Február Közgyűlés – Beszámoló az 1994. évi munkáról, az 1995. évi munkaterv elfogadása.

Március Fórum – Az erdészeti ágazat vezetésének tájékoztatója, szakmai politikai irányelvek megismertetése.

Április Vezetőségi ülés – Május havi „Madarak és Fák”-napi rendezvények előkészítése.

Május Madarak és Fák napja, helyi és szomszédos csoportok találkozója – Őpusztaszeri Nemzeti Emlékpark területén majális jellegű szabadfoglalkozás.

Július Vezetőségi ülés – Vándorgyűlésen való részvétel szervezése, őszi tanulmányút szervezése.

Szeptember Nyugdíjasaink kirándulása.

Október Tanulmányút.

November Előadások – A Kiss Ferenc Erdészeti Szakközépiskola diákjai részére kutató és gyakorlati szakemberek előadásai.

December Vezetőségi ülés.

Sere Ferenc

Szolnoki csoport

Január Vezetőségi ülés – 1995. évi terv, költségvetés és tagdíjfizetés.

Április Fasítés hónap megyei rendezvénye – Előadó: dr. Balázs István főtanácsos.

Május Magán- és társult erdőgazdálkodási formák, működésük tapasztalatai. Meghívott előadó.

Szeptember Az erdőfeltárási szakosztály és a helyi csoport közös rendezvénye.

Október Az erdészet legfontosabb térségi feladatai a megjelent törvények tükrében. Szakmai fórum, meghívott előadókkal.

December Vezetőségi ülés – Aktuális feladatok.

Egyéb: Részvétel a pécsi vándorgyűlésen. Külföldi tanulmányút esetleges szervezése (Lengyelország va. Románia).

Hajnal Imre

Gyulai helyi csoport

Április Tanulmányút Szlovákiába vadgazdálkodási és erdészeti témában.

Május Erdész-vadásznap.

Pétevári Gáborné

Vértesi csoport

Március Dr. Széles Attila útibeszámolója Chileről.

Május Dr. Papp Tivadar előadása a mecseki bükkösök felújításáról.

Június Látogatás Ausztriába mintegy 10-12 fővel. Téma: Ausztria erdőgazdálkodásának elmélete és gyakorlata.

Szeptember Terepi rendezvény a Vértesi Erdő Rt. egyik erdészeti-nél.

December Meghívott előadó előadása a Vértesi Erdő Rt. központjában. Az erdész nyugdíjasainak vendégül látása.

Kubinyi Balázs

Veszprémi FM csoport

Január 10. Vezetőségi megbeszélés.

Február Bús Mária: Tájékoztató az erdők privatizációjáról Veszprém megyében. Barna Tamás: Erdészeti szaktanácsadás és érdekképviselet. Fórum az új erdőtulajdonosoknak, erdőgazdálkodó szervezeteknek.

Március Dr. Sonnevend Imre: Balatoni Nemzeti Park létrehozásának előkészítése. Tóth Sándor: Vadgazdálkodás Mongóliában és Szibériában.

Május Merkel Gábor: Az erdőfenntartási járulék jelene, jövője. Czibea Sándor: Az állami erdők vagyongazdálkodása, szervezeti átalakulás iránya.

Június Vezetőségi megbeszélés. Tanulmányút a Fertő tavi Nemzeti Parkba.

Augusztus Részvétel a vándorgyűlésen.
Október Vezetőségi megbeszélés. Zárótrendezvény. Dr. Csejteiné dr. Béres Csilla (KLTÉ Debrecen): A fák egészségi állapotának műszeres vizsgálata. Aktuális erdészeti politikai kérdések. Az éves munka értékelése.

A helyi csoport aktívan részt vállal a Bakonyi Erdészeti és Természetvédelmi Múzeum Baráti Kör létrehozásában, a bakonybéli múzeum megnyitásának elősegítésében.

Tasnády Péter

Pilis csoport

Január Dobó István élménybeszámolója Amerikai Egyesült Államok-beli tanulmányútról.

Február „Családi est” – Farsang idején az Erdei Művelődés Házában Visegrádon.

Március Élménybeszámoló: Kína erdész szemmel – Frisch Ottó.
Május Jelölőverseny a gödöllői erdészet területén.

Június Erdészek-Vadászok-Művezetők napja: Visegrádi Erdészet területén.

Június Tanulmányút Erdélyben.
Augusztus Nyugdíjas találkozók a budapesti Erdészet rendezésében. Baráti találkozók az „Erdész emlékhely”-en.

Október Választékoló verseny a pilismaróti erdészet rendezésében.
November Kibővített vezetőségi ülés.

Mizik András

Zalaegerszegi helyi csoport

Március Az erdőértékszámítás problémaköre. Előadó: dr. Mészáros Károly. Ütőbeszámoló Szibériáról. Előadó: dr. Csóka György.

Június Tapasztalatesere (1 napos) Fertő tavi Nemzeti Park.

November Az ágazatpolitika aktuális problémái. Előadó: Rakonczay Zoltán.

Budapesti Erdőfelügyelőség helyi csoport

Január 5. A privatizáció hatása a szövetkezeti erdőgazdálkodásra.
Március 2. Az újjászerveződő erdőbirtokossági társulatok.

Április 3. Az erdőfelügyeleti munka helye és szerepe a magyar erdőgazdálkodásban.

Július Tervezett szakmai tanulmányút.
Augusztus OEE közgyűlésen való részvétel.
Október 2. A szakmánkat érintő változások, a közjóléti erdőgazdálkodás problémái.

December 4. Évzáró összefoglaló. A megjelent törvények, rendeletek megvitatása, az aktuális szakmai és egyesületi kérdések megbeszélése.

Egyéb egyesületi munka: Az OEE rendezvényein és a szakosztályok munkájában való részvétel.

Rajkai József

Budapesti FM csoport

Február Megemlékezés – az Erdészettörténeti Szakosztállyal közösen – Waldbott Kelemen, volt OEE elnök munkásságáról, halálának 50. évfordulója alkalmából.

Május Tanulmányút Gemencre „A vadgazdálkodás és a gyorsan növő fafajok természetének ellentmondása” címmel.

Szeptember Az ÁV Rt. keretei közt folyó, illetve a kinstári erdőgazdálkodás lehetőségeinek megvitatása.
November Beszámoló az erdőgazdálkodást érintő törvények megújításáról (Környezetvédelmi, Természetvédelmi, Erdő, Vadászati).

Virágh János

Pest megyei magánerdő-gazdálkodási helyi csoport

A munkatervben csak néhány fontos, szakembereinket a napi életben konkrétan érintő témákat tárgyal rendezvényt szerepeltetünk. A jelenlegi (az mgtsz erdőgazdálkodásban) és a várható – magánerdőgazdálkodásban – események, körülmények nem teszik lehetővé és talán nem is indokolják több rendezvény megtartását.

Ezen felül szeretnénk hatékonyan elősegíteni, résztvenni az OEE Magánerdő-gazdálkodási Szakosztályának létrehozásában vagy az OEE Tsz Szakosztály átalakításával, vagy új szakosztály megalakításával.

Ez a célkitűzés és elhatározás megegyezik az OEE Elnökség e tárgyban még 1993-ban hozott határozatát – amit még nem hajtottak végre – foglaltakkal.

A munkatervet az ajánlott formában állítottuk össze.
Március 1. Szakosztályulésen való részvétel – Magánerdő-gazdálkodás vagy magánerdő-tulajdonosok szakosztályának megalakulása.

Március 24. Csoportmegbeszélés és taggyűlés – Magánerdő-gazdálkodás problémái. Erdőbirtokossági társulatokról szóló törvény gyakorlati alkalmazása. Az 1995. évi munkaterv és költségvetés ismertetése, jóváhagyása.

Április 28. Fórum, tanácskozás – Magánerdő-gazdálkodás és erdőgazdálkodás szövetkezetekben társult erdőgazdálkodásban. Erdőtörvény-tervezet. Csoport és egyesületi témák.

Május 30. vagy június 2. Anketét és helyszíni bemutató – Fásítási anketét; erdők napja, helyszíni bemutató privatizált és részarány tulajdonba került erdőterületen.

Augusztus 25. Helyszíni bemutató a Pilisi Parkerdő Rt. területén – Jóléti és környezetvédelmi funkciók tanulmányozása.

Szeptember 27. Helyszíni bemutató és tanácskozás – Fahasználati munkák és fafeldolgozás, erdőgazdálkodás magánerdőkben, erdőszövetkezeti erdőben (pl. Abádszalók).

November 28. Csoport-taggyűlés – Egyesületi témák megbeszélése. Az 1996. évi munkaterv és költségvetés tárgyalása. Időszert szakmai témák megbeszélése (Vadászati törvénytervezet).

A témák megbeszélése, a megjelölt, országos jellegű, de a megyékben dolgozó szakembereinket, tagtársainkat érintő témák esetében az illetékes országos szervek (főhatóság, erdészeti hatóság, egyesület érdekképviselet) témában jártas szakembereket hívunk meg a bevezető, tájékoztató és vitaindító előadások megtartására. Egyesületi csoportmunkában pedig a csoport tisztségviselői vezetik fel az aktuális témákat.

Dr. Balázs István

***

Lapzártáig nem küldött munkatervet: Kaszó, Keszthely, Mátrafüred, Pécs, Székesfehérvár, Szombathely, Veszprém HM, Bp-ERSZI, Bp-ÉRTI, Bp-HM, Az ERDÉRT csoport újraszervezés alatt.

Szakosztályok 1995. évi munkaterve

Erdők a Közjóért Szakosztály

Február Fvnyitók szakosztályülés, Csillagvölgy – Tanulmányúti beszámoló.

Május Kihelyezett szakosztályülés – Közjóléti beruházás és magán-erdő-gazdálkodás Zalában.

Szeptember Börzsöny-Duna Ipoly Nemzeti Park 1995. a Természetvédelem Éve – Párbeszéd az erdőgazdálkodó-termesztvédő-termesztető szervezetek között.

December Fvzáró szakosztályülés, Csillagvölgy – Erdészportrék.

Erdészettörténeti Szakosztály

Február Dr. Király Pál: Emlékezés Waldbott Kelemenre. Dr. Halász Aladár: A magyar erdészet 70 éves számokban (1920–1990) c. könyv bemutatása. Dr. Csűrő Pál A magyar vadászati története c. könyvét ismerteti.

II. negyedév A debreceni csoporttal közös rendezvény keretében megemlékezés a Püspökladányi Szikkiserleti Állomás 70 éves tevékenységéről.

III. negyedév A baranyai csoporttal közös rendezvényen Pécs város erdőgazdálkodásának története.

IV. negyedév: Az erdészeti irodalom története.
A tervezett programokban szervezési problémák esetén változás lehetséges.

1995. évi célkitűzéseink között szerepel a szakosztály taglétszámának kibővítése, fiatalítása és nyilvános erdészettörténeti pályázat kiírása.

Béni Kornél

Gazdaságtani Szakosztály

Március Az új erdőtervény-tervezet megvitatása az Erdőtörvény Munkabizottság jelentése alapján – Budapest, FM.

Június Az állami erdőkkel kezelő új szervezetek működésének tapasztalatai, illetve az citőz természeti adottságok kezelésének lehetséges módjai – Tamási, „Gyulaj” Erdészeti és Vadászati Rt.

Szeptember Az Erdészeti Alap Munkabizottság előterjesztése alapján az erdőművelés finanszírozási rendjének áttekintése, az Erdészeti Alap kérdésének megvitatása.

Dr. Jámhor László

Erdői Vasút Szakosztály

Február A Magyar Közlekedési Közművelődési Alapítvánnyal közösen a Kárpát-medence kisvasútjainak megmentése, népszerűsítése,

valamint a közös propaganda, gazdaságos műkiertetés összehangolása.

Az év hátralévő időszakának programjai ezen az összefüggésben alakulnak ki.

Varga Gellért

Erdőfeltárási Szakosztály

Február Szakosztályülés – Az erdőfeltárási helyzete a tervezéstől a megvalósításig.

Június Szakosztályülés – Az erdőfeltárási helyzete helyvidéken.

Október Szakosztályülés – Az erdőfeltárási sík vidéki feladatai.

Helyszín: később meghatározandó erdőgazdasági rt.

Kosztka Miklós

Gépesítési Szakosztály

Január Bekapcsolódás az MTA Agrár-Műszaki Bizottsága Kutatási és Fejlesztési Tanácskozása VII. szekciójának (Erdőgazdaság gépesítése) munkájába. Az 1995. évi munkaterv véglegesítése.

Február Az Erdőhasználati Szakosztály meghívására a kötélpálya alkalmazásának lehetőségét hegy- és dombvidéken (fakultatív).

Március A Szombathelyi Erdőgazdaság Rt. gépesítési helyzetének tanulmányozása, a fejlesztések megvitatása, üzemeltetés az OPEI. szentgotthárdi gyárában.

Május A Mezőgépfeljesztő Ipari Részvénytársaság bemutatkozása. Ismerkedés az rt.-nél folyó gépfejlesztési és géppártási tevékenységgel, illetve azok kapcsolódásával az erdőgazdasági területhez.

Július A Szolnoki MEZŐGÉP Rt. bemutatójának megtekintése (fakultatív).

Július 1-2. Az OEE vándorgyűléséhez kapcsolódó gépbeutatók megtekintése (fakultatív).

Augusztus 23-26. WOOD TECH '95 Erdészeti és Faipari Szakvásár.

Szeptember A Bábólnai Gazdanapok rendezvényeinek megtekintése (fakultatív)

November 9. A VERGA Rt. zirci fafeldolgozó üzemének gépesítési helyzete. Az elvégzett fejlesztések megvitatása.

Dr. Horváth Béla

Erdőhasználati Szakosztály

Február Kötélpályás közelítés.

Március Hosszúfás, alsó rakodói felkészítési technológia.

Szeptember Pro Silva magyarországi erdészeti kérdései (közös rendezvény az Erdőművelési Szakosztállyal).

Október Erdészeti szállítás időszertű kérdései.

Gólya János

Tájéjlesztési és Környezetgazdálkodási Szakosztály

Március Közös rendezvény az Erdőrendezési Szakosztállyal. Erdőrendezési útmutató véleményezése.

Június Díszítő jellegű fásítások, ültetvényes erdőgazdálkodás.

Szeptember Alföldi programhoz korszerű tájfejlesztési irányelv.

November Kiértékelő, illetve programadó rendezvény.

Dr. S. Nagy László

Erdőrendezési Szakosztály

Március Budapest – Tartamosság feltételei, indikátorai.

Május Tanulmányút – Magánerdők gazdálkodásának tanulmányozása Bajorszámban.

Július Erdőbecslési verseny – Budapesti Erdőtervezési Iroda területén.

Szeptember Tanulmányút – Erdőtelepítés, akácgazdálkodás bemutatója Közép- és Kelet-Magyarországon holland szakemberek részére.

November Budapest – Erdőgazdálkodás-erdőrendezési problémái a magánerdőkben.

Halász Gábor

Tsz Szakosztály

A legfontosabb feladat a Tsz Szakosztály jövőbeni egyesületi soráról való döntés. Ebben a témában figyelembe kell venni az OEE Elnökségének 1993. szeptember 30-i határozatát, mely szerint meg kell alakítani az OEE Magánerdő-gazdálkodási Szakosztályt. Azóta sem alakult meg.

Lehetséges megoldások: A Tsz Szakosztály átalakul Magánerdő-gazdálkodási Szakosztállyá. A Tsz Szakosztály megmarad és létrehozzák az OEE Magánerdő-gazdálkodási Szakosztályt. Megszűnik a Tsz Szakosztály és megalakul a Magánerdő-gazdálkodási Szakosztály.

Bármelyik megoldás mellett is döntenek az érdekeltek, meg kell ha-

lározni az új szakosztály feladat- és működési körét, tagsági viszony szabályait, valamint pontosítani kell a leendő szakosztály nevét is, mely szerint a Magánerdő-tulajdonosok Szakosztálya vagy a fenti nevet fogja viselni.

Március Szakosztályülés – Magánerdő-gazdálkodás vagy magánerdő-tulajdonosok szakosztályának megalakulása. Vezetőségválasztás. Az 1995. évi munkaterv megbeszélése.

Április Fórum, tanácskozás – Magánerdő-gazdálkodás és erdőgazdálkodás szövetkezetekben társult erdőgazdálkodásban. Erdőbirtokossági társulatokról szóló törvény gyakorlati alkalmazása.

Június Szakmai tanácskozás – Magánerdő-gazdálkodási érdekképviseleti szervek tevékenysége.

Szeptember Helyszíni bemutató és tanácskozás – Erdőgazdálkodás magántulajdonú erdőben és erdőszövetkezeti erdőben (pl. Abádszalók stb.).

November Szakosztályülés – Szakosztálytémák megbeszélése. Az 1996. évi munkaterv és költségvetés tárgyalása. Időszertű szakmai témák megbeszélése.

Dr. Balázs István

Seniorok Tanácsa

Az FM csoporttal közösen egynapos szakmai utat szervezünk. Az így szerzett tapasztalatokat az erdészeti szakmai álláspontjának kialakításához tervezzük felhasználni.

Az 1995. év folyamán felvetődő erdészeti ágazati szakmai problémák függvényében szűkebb körű vagy kibővített létszámú megbeszéléseket szervezünk.

Képviselejk az erdészeti szakot a MTESZ Szociális Bizottsága honvédelmi ülésén.

Részt veszünk a Bánya-, Kohó- és Erdőművelési Veteránissimulók Körének hétéfősített összejövetelén.

Decemberben ismét megrendezzük a bányász, kohász és erdész nyugdíjasok hagyományos baráti találkozóját.

Dr. Szász Tibor

***

Lapzártáig nem küldtek munkatervet: Kereskedelmi, Erdőművelési, Erdővédelmi, Informatikai, Vadgazdálkodási Szakosztály.

□

Az OEE pilisi csoportja december 29-én Visegrádon tartotta – immár hetedszer – hagyományos karásonyi tarokkpartiját, mely 10 órától 18 óráig tartott. A partin 9 asztalnál 38 játékos vett részt. A résztvevők Budapest, Eger, Esztergom, Szentendre, Szolnok, Vác településekről utaztak Visegrádra a helybéliekkel játszani. Ketten Ausztriából érkeztek. 35 huszonegyes fogás volt (egy bemondott). Kitűnő hangulatban nemesek a tarokk, hanem a közös élmények, emlékek felelevenítése, baráti találkozás, ismerkedés az új résztvevőkkel, baráti beszélgetés is hangulatosabbá, családiasabbá tette a partit, melyet a tarokk szeretete hozott össze.

***

Három elszánt hölgy utazása Szibériában az Ob melletti komik földjén, viccén. Nagyszerű diavetítés kísért élménybeszámoló tartottak a visegrádi királyi palota fogadó épületében dr. Madas Katalin, Csepregi Márta, Madas Edit, melyre kb. 50-60 ember jött össze. A hangulat is kitűnő volt. Rendkívül szép felvételeken mutatták be a hantik, manysik életét, szokásait, vallási és egyéb megnyilvánulásait. Utána még sokáig beszélgettek a gyermekek iskolába járásáról, környezetvédelmi és egyéb kérdésekről. Kis kiállításban bemutatják azokat az eszközöket, ruhákat és egyéb dolgokat, melyeket sajátkezűleg rénszarvasbőről, szőről, madártollból, nyírfakéregből készítenek az obi emberek.

Mizik András

□

Az Erdőhasználati Szakosztály 1994. november 17-18-án az Őrségben tartott szakosztályrendezvényét „Az állami és magánerdők határán” címmel.

A Szombathelyi Erdészeti Rt. szakemberei által szervezett gazdag program keretében a szakosztálytagok megtekintették a himfai parkerdőben a lufenyőszáradás és az ennek nyomán megjelenő szükárosítás következményeit, a vállalkozókkal bonyolított egészségügyi kitermelést, a szövetkezeti és erdőbirtokossági erdőkben folyó fakitermeléseket és a vendévidéki magánerdőket. Az szakmai rendezvényt üdítő kulturális programok (Pityerszer, Őrszentpéterin román kori templom és a ronkói Szent Imre templom megtekintése) színesítették.

A Vadásza-tó melletti hangulatos vacsorát követően meghallgatták dr. Pethő József (Szombathelyi Erdészeti Rt.), Jakosa Zoltán (Kisrákosi

Szakszövetkezet), Dany Vendel (Vendvidék Szakszövetkezet), Gulyás Imre (Szombathelyi Erdészeti Rt.) és Czímber Béla (Szombathelyi Erdészeti Rt.) rövid, de értemi előadásait, majd élénk eszmecsereit folytattak a magánerdő-gazdálkodásról, a vállalkozói faktiermelésről és az ezekkel kapcsolatos időszzerű kérdésekről. A vitában kifejtették véleményüket: dr. Andor József, Németh János, Molnár István, Nagy László, Schrödl László, Bejczy Péter, Garamszegi István, Balogh László, Nemes Zoltán, Fírhas Nándor, Varga József, Pintér Ottó, Bogdán József, Schwarz Dezső, Mocz András, dr. Rumpf János, Ormos Balázs és Gólya János.

A Szakosztály állásfoglalás elkészítését tervezi a magánerdő-gazdálkodással kapcsolatban, amit az Erdőművelési Szakosztállyal történő egyeztetés után kíván megjelentetni.

Gólya János

Az OEE soproni csoport januári rendezvényén meghallgatta Barna Tamás egyetemi adjunktus Erdészeti szaktanácsadás és érdekképviselet c. előadását.

Az előadó ismertette a szaktanácsadás és különösen a mezőgazdasági szaktanácsadás kialakulását, elemezte az erdészeti szaktanácsadás magyarországi múltját és ténylegizottat az általa megismertetett külföldi szaktanácsadó rendszerekről. Ezek közül különösen a francia rendszer szolgálhat számunkra sok tanulsággal, amely egyesíti magában a felülről kezdeményezett, állami szaktanácsadást és az alulról kezdeményezett, szakszervezeti jellegű szaktanácsadást és érdekképviseletet.

Az előadó javaslata szerint Magyarországon a magánerdő-tulajdonosok megyei szintű, önkéntes társulását kellene létrehozni állami segítséggel. Ebben a szervezeten az erdőtulajdonosok maguk szervezhetnék meg érdekképviseletüket és a szaktanácsadást.

Az előadást élénk vita követte, amelyben felszólalt dr. Kondor Antal, dr. Lett Béla, dr. Mészáros Károly, Ormos Balázs, Román József és dr. Tompa Károly.

Kis-Tóth Tamás 1994. december 20-án meghalt. Még életében az volt a kérése, hogy a mellékelt önéletrajzt ismertessük az Erdészeti Lapokban, amelynek mindvégig hűséges olvasója volt.

***

Kis-Tóth Tamás 1903-ban Vitnyéd községben, Sopron megyében született. Szüleinek erdő-mezőgazdasággal foglalkoztak. Itt szerzett meg a természetet. Iskolai tanulmányait Vitnyedben, majd a kapuvári polgári iskolában végezte. Fuztán erdészeti pályára lépett. Az erdészeti iskolába szükséges gyakorlati éveket az Eszterházy hercegi uradalom erdészeténél szerezte meg. Rimber Pál, a kapuvári erdészeti hivatal akkori vezetője alkalmazott az úgynevezett hánsgyi erdőbirtokon. A tatabi erdészeti iskola elvégzése után volt tanárom – aki megvált a tanári katedrától –, a közalapítványi birtokon kapott állást, magával vitt az erdőbirtokra, Pilisszentkeresztre belső, irodai szolgálatra.

Mivel főnökeim értékelték munkámat, segítettek előrehaladásomat. Külső szolgálatra helyeztek. Rám bízta a lengyeli csemetekert megszervezését, egy olyan csemetekertet, amely a nap járásától függően szolgálta a csemete nevelését.

A MALLERD megszűnése után a lengyeli négyezer hold erdőterület vezetőjévé nevezték ki. Az ötvenes években beindult nagyarányú erdősfűtések idején Babis Imre, az erdészet akkori főnöke a tolnai csemetekert vezetését bízta rám. Ez a csemetekert mind hazai, mind külföldi viszonylatban is jól ismert volt. A Koltai György által vezetett, majd halála után dr. Szodfrídt István által folytatott kísérletet kezelttem. 1956-ban hazai és külföldi szakembereknek tartott előadásom után megállapították, hogy a tolnai csemetekerthez hasonló nagytüzemi csemetekert nem volt Európában. Az erdészeti szaklapban több cikkem megjelent a csemetekerti újításokról. Az én javaslatomra történt az, hogy a csemetekertekben megszüntették az anyatelepeket és átértékeltek

Cikkeink a szerzők személyes véleményét tükrözik, amely nem feltétlenül azonos a szerkesztőség véleményével.

A felkérés nélkül beküldött kéziratokat és fotókat a szerkesztőség lehetőség szerint gondozza és közli.

Kérjük a szerzőket, hogy pontos lakcímeiket és a személyi számukat is megadják szíveskedjenek.

A Szerk.

gazdaságosabb csemete nevelésre. Újtásaim közül különösen kiemelem a Zetor vontatású csemetekiszédést, mely az akkori ősóval való kiemelet váltotta fel. Egy ekét úgy alakítottam át, hogy a kormánylapját alacsonyra vettem, így a csemetét nem takarta be, hanem visszadobta eredeti helyére, s a földet meglazította. A csemetét nem sértette meg. A mezőgazdaságból átvett gépeket alakítottam át.

A szakmai csemetekertet több ízben megtekintették az erdészeti szakiskola és főiskola hallgatói, akik részére többször tartottam előadást a nyár nevelésének fontosságáról, a csemete neveléséről, és az öntözés fontosságáról.

Ezen munkásságomért az 1960-ban megtartott bajai erdészeti vándorgyűlés alkalmával Bedő Albert díjjal tüntettek ki, amelyet az erdészet akkori főnöke, Madas András adott át.

1965-ben vonultam nyugdíjba, de az ERTI munkálataiban továbbra is részt vettem, még két évigeddig. Amikor dr. Szodfrídt István, a kísérleti állomás vezetőjét a soproni egyetem tanárává nevezték ki 1985-ben, végleg nyugdíjba mentem.

Megnyugodva tértem pihenőre, mert úgy érzem, lelkiismeretesen elláttam feladataimat. Amit feljebbvalóimtól kaptam, tovább tudtam adni az erdészgenerációknak és az utóknak.

Emlékezés dr. Jancsi Zoltánról dr. Kerek Melindára

Súlyos betegség következtében elhunyt dr. Jancsi Zoltánról dr. Kerek Melinda. Iskoláit szülővárosában, Salgótarjánban végezte, itt érettségizett. 1975-ben Budapesten jogi diplomát szerzett. 1956-tól különböző munkahelyeken dolgozott, míg 1970-ben az államerdészethez került. Előbb az ERDŐTERV személyzeti vezetőjeként, ezt követően a FAGOK, illetve a MÉM személyzeti fősztályán képviselte, irányította és vezette ágazatunk személyzeti-oktatási munkáját. Innen került az ÁGKER-hez, ahol 1992-ben történő kordedvezményes nyugállományba vonulásáig kamatoztatta jogi képzettségét. Családi élete meghitt volt. Egyesületünk feladataival, tevékenységével látogatása kapcsán ismerkedett meg.

Az erdészetnél eltöltött több mint másfél évtized alatt felelős beosztásaiban nagyfokú intelligenciáról tanúskodó munkásságot fejtett ki. Az egyéniségéből sugárzó biztató légkörben sok nehéz személynegyéni probléma oldódott fel. E sorsokat folyamatukban is figyelemmel kíséri, a megoldásokat jó szívvél támogatja. Előítéletektől mentes, a személyes megismerésen alapuló, helyzeteket megértő, őszinteséget igénylő, tárgyilagos, a gondokban küszködőkön mindenkor segíteni kész magatartásával, megalkuvásra nem bírható igazságérzetével, kifogyhatatlan energiájával, életkedvével, munkastílusával az erdészek nagy családjának őszinte megbecsülését élvezhette. Fiz, valamint az emberek, de a szakna problémáit is mélyen átérző, vonzó egyénisége nagyban hozzájárult „feszületbeli erdészé” fogadásához. E minőségben vett részt első ízben egyesületünk balatonfűtredi vándorgyűlésén, 1976-ban.

Élete végéig nagy szeretettel emlékezett az erdészek szép hagyományaira, hűségükre a szakmában, megszállott munkájukra. Január 30-án Budapesten, a Farkasréti temetői búcsúztatásánál a gyászolók között megilletődött erdészek sora is jelen volt. Kedves emlékeit volt munkatársai és az őt ismerő erdészek sokaságának tisztelte és szeretete őrzi.

E havi számunk szerzői

Andrésí Pál	szakközépiskola	Ásotthalom
Bán István	FME/RSZ	Budapest
Csiha Imre	ERTI	Püspökladány
Csóka György	ERTI	Mátiaföld
Gabnai Ernő	ERTI	püspökladány
Inczédy György	erdész	Recsk
Jérôme René	erdőmérnök	Budapest
Kapusi Imre	ERTI	Püspökladány
Kolouits József	ERTI	Eger
Matus Jakubus	erdőmérnök	Zólyom
Lengyel László	BEPAG Rt.	Keszthely
Pálos László	erdőmérnök	Gyöngyös
Pápai Gábor	OEE	Budapest
Rónai Ferenc	szakközépiskola	Sopron
Tóth Béla	ERTI	Püspökladány
Traser György	EFE	Sopron

Avenzor

ERDŐVÉDELMI ÉS KERESKEDELMI KFT.

ERDEI GRANULÁTUM AVENARIUS

A Vörösfenyő kivételével a fenyőfélék hosszú hatástartamú szelektív gyomirtó granulátuma.

A Velpár közismerten jó hatásfokát a kijuttatás egyszerűségével és pontosságával kombinálja. Különösen ajánlott nehéz terepviszonyok melletti gyomirtások kivitelezésére.

AVISTOP

Magvetések madárkár elleni védelmére szolgáló csávázószer felhasználásra kész kiszerelésben, praktikus csomagolásban.

HÁNTÁS – STOP

Szarvas és őzek okozta kéreghántás ellen a legbiztosabb hatású környezetbarát védőanyag.

A védendő törzsre felkenve 8 évig garantáljuk a védőhatást.

DENDROCOL 17-SK.

Erdősítések és mezőgazdasági kultúrák nyári vadkár elleni védelmét biztosító, permetezhető vadriasztószer.

A fenti AVENARIUS GmbH. WIEN által gyártott készítmények magyarországi kizárólagos forgalmazója az

Avenzor

ERDŐVÉDELMI ÉS KERESKEDELMI KFT.

Nagykanizsa, Erdész u. 29.
Telefon: 93-313-908. Tel./Fax: 93-310-246.
Törőcsik Pál ügyvezető igazgató

FeHoVa

Lépten - nyomon

**4. Fegyver, Horgászat, Vadászat
Nemzetközi Kiállítás**

1995. április 7-11.

**A Budapesti Nemzetközi Vásárközpont
D pavilonjában és a szomszédos szabadterületen.**

Nyitva tartás: 10-18 óráig minden nap.

A természet öt napra beköltözik a városba!